

Türkiye Beş Yaş Altı Çocuk ve Bebek Ölümünün Tespit Edilmesi Araştırması 2006-2010 (BEÇMOR-2010)

**İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
2011**

**T.C. Sağlık Bakanlığı
Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması
Genel Müdürlüğü**

**Türkiye Beş Yaş Altı Çocuk ve
Bebek Ölümünün
Tespit Edilmesi Araştırması
2006-2010
(BEÇMOR-2010)**

İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

**ANKARA
2011**

İÇİNDEKİLER

Tablolar ve Şekiller Listesi	4
Önsöz	5
Özet Bulgular	6
BÖLÜM 1. GİRİŞ	
1.1. COĞRAFYA	7
1.2. TARİH	7
1.3. İDARİ BÖLÜM VE POLİTİK ÖRGÜTLENME	7
1.4. TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL ÖZELLİKLER	8
1.5. EKONOMİ	8
1.6. NÜFUS	9
1.7. SAĞLIK KONUSUNDAKİ ÖNCELİKLER VE PROGRAMLAR	9
1.8. TÜRKİYEDE'Kİ SAĞLIK HİZMETLERİ SİSTEMİ	10
1.9. ARAŞTIRMANIN AMAÇLARI METODOLOJİSİ VE ORGANİZASYONU	10
1.10. METODOLOJİ AÇISINDAN KAYNAKLAR	28
BÖLÜM 2. BULGULAR	29
2.1. HANE HALKI NÜFUSUNUN ÖZELLİKLERİ	29
2.2. HANE HALKININ EĞİTİMİ	33
2.3. EVLENMİŞ KADINLARIN TEMEL ÖZELLİKLERİ	36
2.4. DOĞURGANLIK	37
2.5. DÜŞÜKLER VE ÖLÜ DOĞUMLAR	38
2.6. BEBEK VE ÇOCUK ÖLÜMLÜLÜĞÜ	41
BÖLÜM 3. SONUÇ	43
EK-A. GÖREV DAĞILIMI	45
EK-B. ARAŞTIRMA SORU KÂĞITLARI	50
EK-C. ÖRNEKLEME HATALARI TABLOLARI	58

TABLolar ve ŞEKİLLER LİSTESİ

TABLolar

Tablo 1.1. Örneklemin dağılımı	14
Tablo 1.2. Hane ve kişiler açısından görüşmelerin özeti	19
Tablo 2.1. Yaş, yerleşim ve cinsiyete göre hane halkı nüfusu	30
Tablo 2.2. Hane halkı nüfusunun yaş dağılımı	32
Tablo 2.3. Hanede yaşayanların sayısı	33
Tablo 2.4. Hane halkı nüfusunun eğitim düzeyi: ERKEKLER	34
Tablo 2.5. Hane halkı nüfusunun eğitim düzeyi: KADINLAR	35
Tablo 2.6. Evli kadınların temel özellikleri	36
Tablo 2.7. Günümüzde doğurganlık	38
Tablo 2.8. Temel özelliklere göre düşüklükler	39
Tablo 2.9. Ölü doğum sayıları	40
Tablo 2.10. Bebek, çocuk ve 5 yaş altı ölümlülüğü	42
Tablo 2.11. Bebek ve çocuk ölümlülüğü sayı ve hızlarının önceki araştırmalarla karşılaştırılması	42

ŞEKİLLER

Şekil 2.1. Yaş gruplarına göre kadın ve erkek nüfus dağılımı	31
--	----

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bugüne kadar her zaman sağlık hizmetleri içinde bebek ve çocuk ölümleri öncelikli bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmıştır. Son yıllarda Türkiye’de sağlık hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, finansmanı ve sunumu ile ilgili gerçekleştirilen değişimlerin bir sonucu olarak toplum sağlığı düzeyi olumlu yönde etkilenmiştir. Kısa dönemli programların yanında orta ve uzun dönemde olumlu etkisi görülebilecek stratejilerin uygulamaya konulması, halk sağlığı hizmetleri açısından çok sevindiricidir. Toplum sağlığı açısından doğal olarak bebek ve çocuk ölümleri özel bir önem taşımaktadır. T.C. Sağlık Bakanlığı da bebek ve çocuk ölümlerini kesintisiz izlemeye çalışmakta, bu amaçla özel bir veri biriktirme ve değerlendirme yöntemi uygulamaktadır. Ayrıca belirli dönemlerde yaptırdığı geniş kapsamlı hane halkı araştırmaları ile mevcut duruma ilişkin yeni veriler elde ederken, bir yandan da kendi veritabanının güvenilirliğini test etmektedir.

Bu çalışma son yıllarda özel bir önem verilerek azaltılmaya çalışılan bebek ve çocuk ölümlerinin ülkemizde belirgin bir düşüş trendi izlediğini göstermektedir. İnsani kalkınmışlık indeksinin sağlıkla ilgili birkaç bileşeninden biri olan bu kriter, Türkiye’nin gelişmiş ülkelere daha çok yaklaştığını gösteren kanıtlar ortaya koymaktadır.

Çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve analizi süreçlerinde her türlü işbirliği ile sorumluluğumuzu başarıyla yerine getirmemize desteği yanında, çalışmanın bilimsel özerkliğinin korunmasına yönelik gerçek bir bilim insanı hassasiyeti göstermiş olmaları dolayısıyla Sağlık Bakanı Sayın Prof. Dr. Recep AKDAĞ’ın nezdinde Bakanlığın üst düzey yöneticilerine ve teknik ekibine; araştırmamızın bilimsel yönünü kuvvetlendiren eleştiri ve katkıları nedeniyle Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü ilgililerine, Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF kuruluşlarına, sahada veri toplanması ve analizi aşamalarında uyumlu paydaşlığı nedeniyle SABİYAP’a ve özveri ile sahada veri toplama yükünü almış takım arkadaşlarımıza ve onların hocalarına ekibimiz adına teşekkür ediyorum. Saygılarımızla.

Prof. Dr. Haydar SUR
Proje Yürütücüsü

ÖZET BULGULAR

BEÇMOR 2010 (Bebek ve Çocuk Ölümleri 2010) çalışmasının amacı Türkiye’de 2006-2010 yılları arasındaki beş yaş altı çocuk ve bebek ölümlerini saptamaktır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından örneklem büyüklüğü ve örneğe çıkan haneler belirlenmiştir. Hane halkı ve evlenmiş kadın anketi ile veriler toplanmıştır. Veriler SAVGASPro1 programında toplanmış ve SPSS veri tabanında analizleri yapılmıştır.

Araştırmada TÜİK tarafından seçilen örneklemdeki 43.856 haneden 34.301’ine ulaşılmıştır. (%83.35). Bu hanelerde yaşayan kişi sayısı 130.370’tir. 37.632 kadından 34.164’ü (%90.78) ile görüşülmüştür. İncelenenlerin yüzde 25.0’i 15 yaşın altında, yüzde 6.3’ü ise 65 yaş ve üzerindedir. Ortalama hane halkı büyüklüğü 3.79 kişidir.

Araştırma kapsamında yapılan tüm analizlerin sonuçları, ağırlıklandırılmış şekilde tablolarla sunulmuştur. Araştırmadan önceki beş yıl için, bebek ölümlülüğü hızı binde 11.58; çocuk ölümlülüğü hızı binde 2.4 ve beş-yaş altı ölüm hızı binde 13.97 olarak hesaplanmıştır. Sonuçlar aynı dönem için neonatal ölüm hızının bütün bebek ölümlülüğünün yaklaşık yüzde 61’ini oluşturduğunu göstermektedir. Tüm bebek ve çocuk ölümlülüğü göstergeleri son yıllarda hızlı bir şekilde düşmüştür.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Coğrafya

Türkiye Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirine çok yaklaştığı bir bölgede yer almaktadır. Coğrafi açıdan hem Asya hem de Avrupa ülkesi olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'nin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1132 metredir. Sınırlarının uzunluğu 2627 km'dir. Sınır komşuları Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Gürcistan, Yunanistan, İran, Irak ve Suriye'dir. En uzun sınır komşuluğu bulunan ülke 822 km ile Suriye'dir. Türkiye'de iklim koşulları ısı ve yağış bakımından çeşitlilik gösterir.

1.2. Tarih

Anadolu, yaklaşık iki yüzyıl kadar (1055–1243) egemen olan Selçuklular'dan sonra, yaklaşık 600 yıl süre ile Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'nın en güçlü ülkelerinden biri olan Osmanlı İmparatorluğu'nun merkezi olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nın bitiminde, Osmanlı İmparatorluğu çökmüş ve Ankara merkezli yeni bir devlet kurulmuştur. 29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyet ilan edilmiştir. 24 Ocak 1945'de Türkiye Birleşmiş Milletler bildirisini imzalamıştır. 5 Mart 1945 tarihinde San Francisco Konferansı'na davet edilen Türkiye, Birleşmiş Milletler'in kurucu üyeleri arasında yer almıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan 1946'ya kadar ülke tek parti sistemiyle yönetilmiştir. Türkiye, Birleşmiş Milletler'in, Avrupa Konseyi'nin ve NATO'nun üyesi, Avrupa Birliği'nin ise aday üyesidir.

1.3 İdari Bölünüş ve Politik Örgütlenme

Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana Türkiye'nin yönetim yapısını 1924, 1961 ve 1982 anayasaları şekillendirmiştir. Cumhuriyet'in yasama organı TBMM'dir. TBMM dört yılda bir yapılan seçimlerle göreve getirilen 550 milletvekilinden oluşmaktadır. Cumhurbaşkanı ise, 2007 yılında çıkarılan yasa uyarınca, beş yıllık görev süresi için halk tarafından seçilecektir. Yürütme organı olan Bakanlar Kurulu, Başbakan ve Bakanlardan meydana gelir. Yargı organları ise Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Askeri Yargıtay, Danıştay, idari ve adli mahkemeler ile askeri mahkemelerden oluşur. Türkiye idari olarak 81 ile ayrılmıştır. Bu iller de kendi içlerinde yönetsel olarak ilçe, bucak ve köy şeklinde daha alt birimlere ayrılırlar. Beş yılda bir yapılan yerel seçimlerle oluşan yerel yönetimler (belediyeler), belediye başkanı ve belediye meclisi üyelerince yönetilirler.

Türkiye, Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi

şeklinde coğrafi olarak yedi bölgeye ayrılmıştır. Ancak, ülkenin farklı alanlarındaki farklı sosyoekonomik kalkınma düzeylerini ve nüfus durumlarını özellikle toplumsal araştırmalarda örneklem ve analiz için bir ölçüye kadar yansıtması amacıyla Türkiye beş bölge ayrımı da sıklıkla kullanılmaktadır. Bu ayırım; Batı, Güney, Orta, Kuzey ve Doğu bölgeleri şeklindedir (Tablo 1.1).

Geleneksel olarak saha araştırmalarında kullanılan beş bölgeye ek olarak, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum süreci doğrultusunda, 2002/4720 no'lu kanun gereğince, Devlet Planlama Teşkilatı ve Devlet İstatistik Enstitüsü üç ayrı düzeyde NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics) bölgeleri oluşturmuşlardır. NUTS, Avrupa Birliği ülkelerinin kullandığı istatistik bölge sınıflandırmasıdır. 81 il NUTS 3 düzeyini oluşturmaktadır. İllerin gruplandırılmasıyla elde edilen 26 bölge NUTS 2 düzeyini, 26 bölgenin gruplandırılmasıyla elde edilen 12 bölge ise NUTS 1 düzeyini oluşturmaktadır.

1.4. Toplumsal ve kültürel özellikler

Toplumsal ve kültürel açıdan çeşitlilik içeren bir yapıya sahip olan Türkiye'de 'modern' ve 'geleneksel' yaşam biçimleri toplumda bir arada yer almaktadır. Aile bağları halen güçlüdür ve toplumsal değerlerin, tutumların, istek ve hedeflerin oluşması üzerinde etkilidir. Kanunların cinsiyet eşitliği anlamında oldukça liberal oldukları söylenebilirse de, toplumsal hayata birçok yönden egemen olan ataerkil yapının değerleridir. Türkiye'de 1928'den günümüze Latin alfabesi kullanılmaktadır ve vatandaşlarının büyük çoğunluğu Müslüman'dır.

Türkiye'de Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana elde edilen en büyük başarılarından biri, okuryazarlıkta ve eğitimde sağlanan gelişmelerdir. Türkiye'de 1935'te kadınların sadece yüzde 10'u erkeklerin yüzde 29'u okuryazar iken, 2010 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre Türkiye nüfusunun %93.57'si okur-yazardır ve bu oran erkeklerde %97.74, kadınlarda da %89.05'tir. Beş yıl olan zorunlu eğitim, 1997 yılından itibaren 8 yıla çıkarılmıştır.

1.5. Ekonomi

Türkiye özellikle tarım üretimi açısından büyük ölçüde kendi kendine yeterli bir ülkedir. Buğday, arpa, şekerpancarı, patates, baklagiller ve pirinç öncelikle ülkenin iç tüketimi için ve pamuk, tütün, narenciye, üzüm, incir ve fıstık ise hem iç tüketim için hem de ihracat için yetiştirilmektedir. Ancak son yıllarda bazı temel tarım ürünlerinin ithalatı yoluna gidilmektedir. Türkiye yeraltı kaynakları bakımından çok zengin değildir. Ülkenin en temel problemlerinden biri temel enerji kaynaklarının yetersizliğidir. Bakır, krom, boraks, kömür ve boksit ülkenin yeraltı kaynakları arasında yer almaktadır. En temel sanayiler

arasında tekstil, demir, çelik, çimento, gübre, otomotiv ve elektrikli ev aletleri yer almaktadır. Makineler, kimyasal maddeler ve metaller daha çok OECD ülkelerinden ithal edilmektedir.

Türkiye orta gelirli bir ülke olarak sınıflandırılmaktadır. Türkiye’de 2001 yılından itibaren Avrupa Birliği ile uyum süreci bağlamında yapısal reformlar uygulanmaktadır. 2001 krizi sonrasında, 2002–2004 döneminde, yıllık ortalama büyüme hızı %8’e ulaşmıştır. 35 yıldır ilk kez, enflasyonun yanı sıra faiz oranlarında azalmayla birlikte tek haneli rakamlar ortaya çıkmıştır (2006 yılında % 9.6) (Maliye Bakanlığı, 2006).

1.6. Nüfus

Türkiye dünyanın en kalabalık 20 ülkesi arasındadır, Avrupa’nın Almanya’dan sonra en fazla nüfusa sahip ikinci ülkesi ve Orta Doğu’nun ise İran’dan sonra en fazla nüfusa sahip ülkesidir. TÜİK’in 2010 verilerine göre ülke nüfusu 73.7 milyondur.

15-64 yaş grubundaki her 100 kişi için 0-14 yaş grubundaki kişi sayısı olarak tanımlanan Genç Bağımlılık Oranı (Youth Dependency Ratio) 2010 yılı verilerine göre 38.1’dir. Bu oran batı bölgesinden, doğu bölgesine doğru yükselmektedir. 15-64 yaş grubundaki her 100 kişi için 65 ve daha yukarı yaştaki kişi sayısı olarak tanımlanan Yaşlı Bağımlılık Oranı (Elderly Dependency Ratio) ise, yine 2010 yılı verilerine göre % 10.8 dir. Bu oranın % 15 den fazla olduğu iller, çoğunlukla Karadeniz ve Marmara bölgesinde yer almaktadır. Türkiye nüfusunun yüzde 7.2’si 65 ve üzeri yaşlardadır. Yaşlı nüfustaki bu artış temelde iki faktörle açıklanabilir: Doğurganlığın hızla azalması ve tüm yaş gruplarındaki yaşam beklentisinin artması. Üretken olmayan nüfusun (15 yaşın altındaki ve 65 ve üzeri yaşlardaki nüfus) 15-64 yaş nüfusuna oranı olarak tanımlanan bağımlılık oranı TÜİK’in 2010 verilerine göre yüzde 48.9 bulunmuştur.

Türkiye’nin kentsel nüfus oranı son 20 yılda yaklaşık %20’lik bir artış göstermiştir. Özellikle İstanbul, Batı Anadolu, Doğu Marmara, Akdeniz gibi bölgelerde kentsel nüfus oranı diğer bölgelere kıyasla yüksektir.

1.7. Sağlık Konusundaki Öncelikler ve Programlar

Türkiye’de çocukların ve doğurgan çağıdaki kadınların nüfus içinde büyük yer tutması, bebek, çocuk ve anne ölümlülük hızlarının yüksek olması, doğum öncesi ve sonrası bakım hizmetlerinin yetersizliği gibi nedenlerle, ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetleri son on yılda hükümetlerin politikalarında öncelikli olarak yer almaktadır. Bu amaçla 2010-2014 Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı hazırlanmış, bölgeler düzeyinde önceliklere göre programlar

yapılandırılmıştır. Ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması faaliyetlerini geliştirmeye yönelik bilgi, eğitim ve iletişim programları da yaygın olarak uygulanmaktadır. Bunlara ek olarak, 2006 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından Genel Sağlık Sigortası yasası çıkarılmış ve 2007 yılında uygulamaya geçilmiştir. Bu yasaya göre tüm 18 yaşın altındaki kişiler, ailelerinin sosyal güvenliği olup olmamasına bakılmaksızın Genel Sağlık Sigortası kapsamı altına alınmıştır.

1.8. Türkiye’de Sağlık Hizmetleri Sistemi

Türkiye sağlık sisteminin temel ilkesi, tüm nüfusu kapsayan eşitlikçi ulaşılabilir ve kaliteli sağlık hizmeti sunmaktır. Ulusal düzeyde, politika yapma organı Türkiye Büyük Millet Meclisi’dir. Sağlık Bakanlığı sağlık hizmeti sunumundan sorumlu ana kuruluştur. 2005 yılı öncesinde, kendi üyelerine değişik kural ve yönetmelikler çerçevesinde sağlık hizmeti sunan farklı kamu kuruluşu bulunmaktaydı. Ancak, bu kuruluşların 2005 yılında Sağlık Bakanlığı’na devri ile Sağlık Bakanlığı sağlık hizmeti sağlayan tek ve egemen kuruluş oldu. Şu anda, Sağlık Bakanlığı’ndan ayrı olarak üniversitelerin ve Savunma Bakanlığı’nın kamu alanında kendi sağlık kuruluşları bulunmaktadır. Her ilde ise Sağlık Bakanlığı İl Sağlık Müdürlükleri, operasyonel düzeydeki politikaları uygulamaktadır. Belediyelerin ise halk sağlığı ile ilgili bazı ölçümleri yapmak gibi rolleri ve sorumlulukları vardır. Özel sağlık kuruluşları ise sosyal güvenlik sistemi ve doğrudan hastaların ödemeleri esasına göre hizmet vermektedirler.

Türkiye, son zamanlarda sigortacılık anlamında büyük bir yeniden yapılanmaya gitmiştir. 2008’de 5 ana sosyal güvenlik fonunun 3’ü, yeni oluşturulan Sosyal Güvenlik Kurumu’na (SGK) aktarılmıştır. Bunu takiben Çalışan Devlet Memurları 2010’da, yoksul olan yeşil kartlı vatandaşlar 2011’de SGK kapsamına alınmıştır.

1.9 Araştırmanın Amaçları Metodolojisi ve Organizasyonu

1.9.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de 01.01.2006 – 31.12.2010 dönemindeki bebek ve beş yaş altı çocuk ölüm hızlarını saptamaktır. Elde edilen bilgiler bebek ve çocuk sağlığı konusunda yürütülen politikaların değerlendirilmesi ve daha sonraki politikaların geliştirilmesinde kullanılacaktır.

1.9.2. Araştırmanın Yönetimi ve Finansmanı

Araştırma İstanbul Üniversitesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın finansmanı Sağlık Bakanlığı döner sermaye bütçesinden Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇS/AP) Genel Müdürlüğüne tahsis edilen ödenekten sağlanmıştır.

Araştırma merkez ekibi ve saha koordinatörlerinin listesi EK A'dadır.

1.9.3 Soru Kâğıtlarının Geliştirilmesi ve Ön Deneme

Araştırmada kullanılmak üzere oluşturulan veri toplama formu Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması soru kâğıdının ilgili bölümleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. UNICEF ve DSÖ merkez ofislerinin önerileri yanında konunun uzmanlarının soru formu hakkındaki görüşleri doğrultusunda gözden geçirilerek son şekli verilmiştir. Soru kâğıdı 2 bölümden oluşmaktadır.

- Birinci bölüm, hane halkı ile ilgili bilgiler ve hanede ölen bebek veya çocuk olup olmadığının sorgulandığı "Hane Halkı Soru Kâğıdı"ndan oluşmaktadır. Bu bölümde ayrıca hane halkından görüşülen kişinin görüşmeye ilişkin onayının alındığı bir alt bölüm de bulunmaktadır.
- İkinci bölüm; bebek ve çocuk ölümlerinin olduğu hanelerin tespit edilebilmesi için doğurgan yaşlardaki kadınlara yönelik hazırlanmış "Evlənmiş Kadın Soru Kâğıdı" olup, bu bölümde saptanan bebek ve çocuk ölümü ile ilgili ayrıntılar tespit edilmektedir.

1.9.3.1. Soru Kâğıtları

Soru kâğıtlarının geliştirilmesi sürecinde, Sağlık Bakanlığı AÇS/AP Genel Müdürlüğü temsilcileriyle görüşmelerde yapılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda Türkiye'de program planlaması için gerekli olan veriler değerlendirilmiş ve soru kâğıdında yer alması sağlanmıştır. Soru kâğıtlarının geliştirilmesi sırasında göz önünde bulundurulacak bir diğer önemli hedefte araştırmada elde edilen bulguların daha önceki TNSA'ları bulguları ile karşılaştırılabilir olmasını sağlamaktır. Soru kâğıdı UNICEF ve DSÖ ile de paylaşılmıştır.

Hane Halkı Soru Kâğıdı, seçilen hanelerde sürekli olarak yaşayan veya misafir olan kişiler (Hane halkı üyesi olmamakla birlikte, görüşmeden bir gece önce o hanede kalan kişiler "ziyaretçi" olarak tanımlanmaktadır.) *de facto* araştırma nüfusunu oluşturabilecek şekilde tasarlanmıştır. Hane Halkı Soru Kâğıdı'nın ilk bölümünde, hane halkı listesine yazılan hane halkı üyesi veya ziyaretçi olarak hane halkı listesine yazılmış olan her kişi için yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve süresi, medeni durum ve hane halkı reisine yakınlık derecesi bilgileri toplanmıştır.

Bebek ve çocuk ölümlülüğü ile ilgili ön bulguları toplamak için oluşturulan Hane Halkı Soru Kâğıdı'nın:

- İlk bölümünün amacı Evlenmiş Kadın Soru Kâğıdı'nın uygulanacağı kadınları belirlemektir.

- İkinci bölümünün amacı; hanede 2006-2010 yılları arasındaki dönemde gerçekleşen tüm yaş gruplarındaki ölümlerin kayıt altına alınarak, bebek ve çocuk ölümlerinin ilk bulgusunu elde etmektir. Bu bulgulardan yola çıkarak Evlenmiş Kadın Soru Kâğıtları doldurulurken ölüm bulgularının gözden kaçmaması sağlanmıştır.

Evlenmiş Kadın Soru Kâğıdı, hane halkı listesinde yer alan, en az bir kez evlenmiş kadınlara uygulanmıştır. Evlenmiş olma, resmi ve/veya dini nikâhlı olma veya birlikte yaşama olarak tanımlanmış ve kişinin kendi beyanı esas alınmıştır. Evlenmiş kadın soru kâğıdının:

- Birinci bölümün amacı; doğurganlık dönemi ile ilgili bilgileri toplamaktır.
- İkinci bölümün amacı: 1 Ocak 2006 - 31 Aralık 2010 tarihleri arasında gerçekleşen ölümler hakkında bilgi toplamaktır. Doğum tarihi, cinsiyet, kaç haftalık doğduğu, gebeliğin istenme durumu, doğumun yapıldığı yer, doğum şekli, doğum ağırlığı, emzirme durumu, doğuştan gelen anomalisi olup olmadığı, halen hayatta olup olmadığı, ölmüş ise ölüm yaşı, ölümün nerede gerçekleştiği, öldüğünde bir hastalık tanısı alıp almadığı her bir çocuk için ayrı ayrı sorgulanmıştır.

Evlenmiş Kadın Soru Kâğıdında bulunan “takvim modülü”, Ocak 2005’den başlayarak 2010 Aralık ayı sonuna kadarki 6 yıllık bir dönemde gerçekleşen doğum olaylarının aylık olarak kaydedilmesi için kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan soru kâğıtları EK B’de sunulmuştur.

1.9.3.2. Ön Deneme

Mart 2011’de soru kâğıdının ön denemesi İstanbul il sınırları içinde yapılan 100 görüşme ile gerçekleştirilmiş ve elde edilen sonuçlara göre gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Soru kâğıdı hazırlama aşamasında yapılan ön denemelere ek olarak Mart 2011’de, soru kâğıtlarında yer alan soruların mantıklı bir akış izleyip izlemediği, kullanılan kelimelerin anlaşılabilirliği, uygunluğu ve anlamlılığı ve kapalı uçlu sorulardaki seçeneklerin yeterli olup olmadığı gibi konuları belirleyebilmek amacıyla dört gün süren bir pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama (ön deneme) için 10 görüşmeciye, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde 4 günlük bir eğitim verilmiştir. Ön deneme görüşmeci eğitimi, sınıf içi eğitimin yanı sıra, sahada görüşmelerin yapılmasını da içermiştir. Görüşmecilerin tamamı üniversite öğrencisi veya mezunlarından oluşmuştur. Görüşmecilerin yanı sıra, daha sonra ekip başı ve bölge koordinatörü olarak görev yapacak olan araştırma görevlilerine de aynı eğitim verilmiştir.

Ön deneme saha çalışması, İstanbul merkezindeki bir mahallede, İstanbul'un bir gecekondu mahallesinde ve İstanbul ilinde bulunan bir köyde gerçekleştirilmiştir. Ön deneme sırasında 100 hane halkı ve 122 evlenmiş kadın soru kâğıdı tamamlanmıştır. Bu sonuçların değerlendirilmesi görüşmecilerden ve Sağlık Bakanlığı yetkililerinden alınan geri bildirimler doğrultusunda Veri toplama formlarında gerekli değişiklikler yapılarak, soru formları saha uygulaması için hazır hale getirilmiştir.

1.9.4. Örneklem

Araştırmanın örneklem tasarımı ve büyüklüğü, Türkiye geneli, kentsel ve kırsal alanlar için kanıt verecek hassasiyettedir.

Türkiye için TÜİK'in oluşturduğu hane halkı veri tabanından çok aşamalı küme örnekleme (multistage cluster sampling) yöntemi ile örneklem alınmıştır. Yerleşim yeri (Kır/Kent) kırılımına göre seçim işlemlerinde nüfusu on bin kişiden daha az olan yerleşim birimleri kırsal, on bin ve üzeri nüfusa sahip yerleşim birimleri ise kentsel yerleşim yeri olarak tanımlanmış ve seçim işlemleri yapılmıştır.

1.9.4.1. Örneklem Tasarımı ve Örneklem Uygulaması

- Araştırmada doğurganlık, bebek ve çocuk ölümlülüğü gibi önemli demografik karakteristikler ile çeşitli sağlık göstergeleri için kabul edilebilir duyarlılıkta tahminler elde edilmesi amaçlanmıştır.
- Hane halkı ve hane halkı üyeleri hakkında bilgi toplamak amacıyla aynı hane halkından yetişkin bir hane halkı üyesi ile görüşme yapılmıştır.
- Hane halkı çizelgesinde *kişi görüşmesine uygun kadın olarak tanımlanmış* tüm kadınlarla görüşülmüştür.
- Olasılıklı örnekleme ile kırsal ve kentsel alandan örnekleme seçilme olasılıkları eşit hale getirilmiştir. TNSA-2008 verileri ile karşılaştırma yapabilmek için kırsal ve kentsel tanımları aynı şekilde yapılmıştır. Örneklemin ilk aşamasında yerleşim yerleri belirlenmiş, ikinci aşamada bu yerleşim yerlerinden kümeler oluşturulmuş, üçüncü aşamada ise sistematik rastgele örnekleme ile bu kümelerden haneler seçilmiştir. Kentsel alanlarda kümelerden 25'er hane; kırsal alanlarda ise 15'er hane seçilmiştir.
- Araştırma örnekleme 43.856 haneyi kapsamaktadır. Bunun 33.136'sı (% 75.56) kentsel, 10.720'si (% 24.44) ise kırsal alandandır.

1.9.4.2. Örneklem Çerçevesi

Kentsel örneklem doğrudan adres spesifik olarak belirlenmiştir. Kırsal kesimde köylerin tek tek nüfusları göz önünde bulundurularak hane halkı sayıları elde

edilmiştir. Cadde ve sokak isimleri ile kapı numaraları da yalnızca kentsel alanlarda var olduğundan kentsel alanlarda haneler belirlenmiş, köylere gidildiğinde hane seçilmesi için önceden tasarlanmış olan ve aşağıda açıklanan yöntem uygulanmıştır.

1.9.4.3. Tabakalama

Tabakalar kent ve kır tabakası olarak bölünmüş 15 tabaka ve ayrışık 7 metropol tabakayı içermektedir.

1.9.4.4. Örneklem Dağılımı

Araştırmanın hedef örneklem büyüklüğü 43.856 hane halkıdır. Bu TNSA-2008'deki örneklem hacminin yaklaşık 4 katıdır. Bu artmış örneklem büyüklüğü, ülke düzeyinde daha iyi bir tahmin verebilmek içindir.

Tablo 1.1. Örneklem dağılımı: Türkiye’de son beş Nüfus ve Sağlık Araştırması’nda bölgelere göre hedef hane halkı sayıları

Bölgeler	TNSA 1993	TNSA 1998	TNSA 2003	TNSA 2008	BEÇMOR 2010
BATI	2.700	2.800	4.330	3.860	19.560
DOĞU	1.700	1.800	1.840	1.900	5.440
GÜNEY	2.100	2.100	2.450	2.690	5.620
KUZEY	1.500	1.500	1.580	1.910	3.330
ORTA	2.000	1.800	2.960	3.150	9.906

1.9.4.5. Örneklem Seçimi

1.9.4.5.1. Seçim İşlemleri

Örneklem seçiminin ilk aşamasında yerleşim birimleri her bir 36 tabaka için gruplanmış, ve ADNKS-2010 baz alınarak oluşturulan bu yerleşim birimleri listelerinden nüfus büyüklüklerine olasılıklı orantılı olarak basit rastgele seçim yapılmıştır. Seçimin bu ilk aşaması sonucunda, araştırmanın örneklemini oluşturan yerleşim birimlerini ve buralardan seçilecek küme sayılarını gösteren bir liste oluşmuştur.

Türkiye’de yerleşim birimleri, araştırmalarda kullanılacak şekilde, sınırları çok iyi tanımlanmış (nüfus sayım bölgeleri gibi) küçük birimlere bölünmemiştir. Bununla birlikte, seçim yapılacak olan kümeler için bazı yerleşim birimleri için belediyeler ve Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğinde hazırlanan 2010 Ulusal Adres Veri Tabanı’nda hane listeleri mevcuttur. Bu yerleşim yerleri için hane

listeleri yaklaşık 100 hane içeren kümelere bölünmüştür. Bu listeler söz konusu kümelerin seçim çerçevesini oluşturmuştur. Seçilmiş tüm kümeler için binaların ve tam adreslerinin bulunduğu (mahalle, semt, bulvar/cadde, bina ve kapı numarası) bir liste TÜİK tarafından sağlanmıştır.

TÜİK, araştırmada küme seçilecek, belediyesi olmayan yerleşim yerleri için Ulusal Adres Veri Tabanı'ndan hane listesi sağlayamamıştır. Bu yerleşim yerleri için hane listeleri sahada hazırlanmıştır. Küçük yerleşim yerlerinde (250 hane halkından az) tüm birimler listelenmiştir.

1.9.4.5.2. Kırsal Alanlarda Örnekleme

Köy yerleşim yerlerinde örnek hanelerin seçimi alanda yapılmıştır. Örnekleme giren köylerin seçim işlemi TÜİK tarafından yapılmış ve elektronik olarak sağlanmıştır. Anketör, köyde muhtar, ihtiyar heyeti ve köyün ileri gelenlerini bir araya toplayarak, köyde oturan hane halklarının listesini hazırlayarak bu liste üzerinde hane halklarının yazılış sırası esas alıp sıra numarası vermiş ve her köyden 10 hane sistematik örnekleme yoluyla seçilmiştir.

1.9.4.5.3. Köylerde örnek hanelerin seçimi

1- Hane halkı listesindeki toplam hane sayısı 10'a bölünerek aralık sayısı "A" bulundu,

2- A ile aralık sayısı arasında bir başlangıç sayısı "B" tesadüfi olarak verildi,

3- Tespit edilen başlangıç sayısına, aralık sayısı eklenerek örnek haneler belirlendi.

A: Aralık sayısıdır. "Toplam hane sayısı/10" formülü ile hesaplandı.

B: Başlangıç sayısıdır. Bu sayı "1" ile "aralık sayısı" arasında tesadüfi olarak belirlendi.

1.örnek hane sıra numarası=B

2.örnek hane sıra numarası=B+A

3.örnek hane sıra numarası=B+A+A

4.örnek hane sıra numarası=B+A+A+A

.

.

Örnek haneler bu şekilde belirlendikten sonra, bu hanelerle görüşme yapılmıştır.

Oluşturulan bu liste, örnek hanelerin belirlenmesinin yanı sıra ağırlıklandırma çalışmalarında da kullanılmıştır. f_1 yani, köylerin seçim olasılıkları köy listelerinde yer almaktadır. f_2 değerlerinin (hanelerin seçim olasılıkları) köylerde yapılan liste kullanılarak her köy için hesaplanmıştır.

$f_2 = 10 / \text{köyde listelenen uygun hane sayısı}$.

1.9.4.5.4. Örneklem Büyüklüğünün Hesaplanması (Kaynak 4)

Hane halkı örneklem büyüklüğü aşağıdaki formülle bulunmuştur:

$$n = \frac{z^2 * r * (1 - r) * f * k}{(0.12 * r)^2 * p * n \sim}$$

Formüldeki parametreler şu şekildedir:

- n , Örneklem büyüklüğünde bulunması gereken hane sayısıdır ve esas göstergedir
- z , Sabit (1.96) tablo değeri (% 95 güven düzeyi için 1.96'ya eşittir)
- r , Tahmin edilecek parametre prevalansı (bebek ölüm hızı)
- f , Araştırmanın tasarım etkisi (design effect) katsayısı (seçilen örnekleme yöntemi ile elde edilen değişkenliğin basit rastgele örnekleme yöntemine göre değişkenliğine oranı)
- k , Cevapsızlığa önlem olarak örnekleme % 10 oranında büyütme katsayısıdır
- $0.12 * r$, Tolere edilebilecek hata oranıdır (bu şekilde r 'nin tolere edilebilecek hata oranı % 12 olarak belirlenmiş olmaktadır)
- p , Çalışma nüfusunun toplam nüfus içindeki yüzdesini göstermektedir
- $n \sim$, Ortalama hane büyüklüğüdür (bir hanedeki ortalama kişi sayısı)

Kutu 1: BM tarafından yayımlanmış olan kaynak kitabın ilgili bölümü (*Designing Household Survey Samples: Practical Guidelines (United Nations New York, 2005, Chapter 3 Sampling Strategies page 44.)*)

Sample size calculation

57. In this subsection we provide the calculation formula for determining the sample size, taking into account of the previously-discussed parameters. Because we are focusing on household surveys the sample size is calculated in terms of the number of households that must be selected. Illustrations are also given.

58. The estimation formula⁶ for the sample size, $h n$, is

$$h n = (z^2) (r) (1-r) (f) (k) / (p) (n) (e^2), \text{ where (3.1)}$$

$h n$ is the parameter to be calculated and is the sample size in terms of number of households to be selected;

z is the statistic that defines the level of confidence desired;

r is an estimate of a key indicator to be measured by the survey;

f is the sample design effect, *deff*, assumed to be 2.0 (default value);

k is a multiplier to account for the anticipated rate of non-response;

p is the proportion of the total population accounted for by the target population and upon which the parameter, r , is based;

n is the average household size (number of persons per household);

e is the margin of error to be attained.”

Kaynak: BM tarafından yayımlanmış olan kaynak kitabın ilgili bölümü (*Designing Household Survey Samples: Practical Guidelines (United Nations New York, 2005, Chapter 3 Sampling Strategies Page 44.)*)

Biz bu çalışmada bu parametreler için aşağıdaki değerleri kullandık:

- İlgili konusu parametre (bebek ölüm hızı) değeri (r) olarak çeşitli kaynaklarda %0.13 ile %0.24 arası değerler verilmektedir (5,6). Bu çalışma için biz %0.24 değerini kabul ettik.
- Araştırma için tasarım etkisi değeri 1.5 olarak kabul edildi. Daha önce ülke çapında yapılan benzer çalışmalardan edinilen tecrübe ışığında cevaplayıcıların %10'unun çeşitli nedenlerden dolayı çalışmaya katılmayacağı öngörülerek düzeltme katsayısı olarak 1.10 değeri elde edildi (7).
- Beş yaş altı nüfusun tüm nüfus içindeki payını gösteren p değeri, TÜİK tarafından açıklanan veriler kullanılarak hesaplandı. Buna göre 5 yaş altı çocuk nüfusu 6.178.723 ve genel nüfus da 73.722.988 dir. Buradan p oranı %8.38 olarak hesaplandı (8).

- Formülde kullanılan ve $n\sim$ ile gösterilen ortalama hane halkı büyüklüğü değeri için de TÜİK verileri kullanıldı. Bu parametre için Türkiye toplam nüfusu, hane sayısına (15.070.093) bölünerek 4.892 değerine ulaşıldı(9).
- Formülde kullanılan bir başka tanım ise $(0.12*r)$ dir. Bu ifade, ilgi parametreye ilişkin bulunacak prevalans değeri için öngörülen sapma miktarını göstermektedir.

Bu açıklamalara göre yapılan hesaplama sonucunda araştırmamız için ziyaret edilmesi gereken hane sayısı örneklem büyüklüğü değeri 43.856 olarak elde edildi. Bu hanelerin illere göre dağıtımında, her bir ildeki hane sayısı dikkate alınarak ağırlıklandırma yapılmıştır. Daha sonraki aşamada her bir il için hesaplanan hane sayıları, o il için bulunacak kentleşme oranları göz önünde bulundurularak kent ve kır şeklinde dağıtılmıştır.

1.9.4.5.5. Örneklem Detayları

Tablo 1.2’de Hane Halkı ve Evli Kadın Formları’nın sonuçları özetlenmektedir. Toplam 43.856 hanenin listelenmesi aşamasında 41.155 hanenin fiilen var olduğu belirlenmiş ve 41.155 hanenin 34.301’inde (%83.35) görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Diğer hanelerde görüşme yapılamamasının sebebi evlerin sahiplerinin uzun süredir eve uğramaması, aylarca sürececek yolculuklara çıkmış olması, bazılarının işyeri olarak kullanılması, bazı evlerin de oturulamayacak derecede hasarlı bir durumda olmasıdır. Haneler 2 kez gidilip görüşme sağlanamadığı durumlarda bu haneye ziyaret çabası sonlandırılmıştır.

Tablo 1.2. Hane ve kişiler açısından görüşmelerin özeti

Hane Sayıları	Kentsel	Kırsal	Toplam
Seçilen hane sayısı	33.136	10.720	43.856
Analiz dışı hane sayısı	864	478	1.252
Faal olmayan haneler			
Konutta yaşayan yok	380	161	541
Konut bulunamadı	559	131	690
Konut yıkılmış	99	29	128
Faal olmayan hane sayısı toplamı	1.038	321	1.359
Faal olan haneler			
Ziyaret sırasında hanede kimse yok	3.623	606	4.229
Görüşme yarıda kaldı	68	51	119
Görüşme ret	2.373	133	2.506
Görüşme yapıldı	25.170	9.131	34.301
Faal olan haneler toplamı	31.234	9.921	41.155
Faal hanelerde görüşme oranı (%)	80.59	92.04	83.35
Kişiler			
Uygun kadınlar	26.993	10.639	37.632
Uygun kadınlardan görüşmeyi red edenler	2.718	1.095	3.921
Uygun kadınlardan görüşülenler	24.275	9.544	34.164
Uygun kadınlarda görüşme oranı (%)	89.93	92.95	90.78

1.9.4.5.6. Örneklem Ağırlıkları

Çalışma için TUIK'ten alınan örneklem planı kullanılmıştır. Örneklem planında her bir kümenin (f_1) ve bu kümede yer alan hanenin (f_2) örnekleme seçilme olasılıkları TUIK tarafından hesaplanmıştır. Bu bilgiler ışığında herhangi bir kümenin örneklem oranı (f_h) aşağıdaki eşitlik ile hesaplanır.

$$f_h = f_1 * f_2$$

Eşitlikteki f_1 ; belirlenen kümenin Türkiye’de yer alan tüm kümeler arasından örnekleme seçilme olasılığını gösterirken, f_2 ise belirlenen hanenin o kümede yer alan tüm haneler arasından örnekleme seçilme olasılığıdır. Herhangi bir örneklem biriminin örnekleme seçilme olasılığı o birimin yer aldığı kümenin tüm kümeler içerisinde seçilme olasılığı ile örneklem biriminin yer aldığı hanenin küme içerisinde yer alan tüm haneler arasından seçilme olasılığının çarpılması ile bulunur. TUIK tarafından belirlenen kümelerin her biri için $f_1 * f_2$ işlemi ile örneklem oranı hesaplamaları yapıldığında elde edilen değerlerin birbirine eşit olduğu ($f_h=0.002461489$) belirlendi. Bu durum, TUIK tarafından yapılan örneklem seçim işleminin Türkiye genelini yansıttığı başka bir deyimle ağırlıklı örneklem seçildiğini göstermektedir.

Tüm kümelerdeki hane ve hane halkı sayısı eşit olmadığından ve örneklem seçim işlemi basit rastgele örnekleme yöntemi gibi tüm kümelerin seçim şansının eşit olduğu bir örnekleme yöntemi olmadığından, istatistiksel hesaplama işlemlerinin ağırlıklı olarak yapılması gerekmektedir. Bu nedenle her bir kümenin örneklem ağırlığı hesaplanmıştır.

Örneklem ağırlığı hesaplanırken; tüm kümelerin örnekleme seçilme olasılıkları TUIK tarafından verilen değerlere göre sabit bir sayı ($f_h=0.002461489$) olarak kabul edilmiş, ayrıca düzeltme katsayısı kullanılmıştır. Bunun için görüşme yapılması uygun katılımcılardan ne kadarının anketi tamamladığı belirlenmiş ve aşağıdaki eşitlikle, doldurulmuş her bir anketin değerlendirme işlemlerinde kaç anketi temsil edeceği (örneklem ağırlığı düzeltme katsayısı) hesaplanmıştır.

$$R_{hh} = \frac{\text{Görüşmesi tamamlanmış hane halkı sayısı}}{\text{Görüşme yapılması uygun hane halkı sayısı}}^1$$

$$\text{Örneklem ağırlığı düzeltme katsayısı} = 1 / R_{hh}$$

Buradan örneklem ağırlığı (w);

$$w = \frac{1}{f_h} * \frac{1}{R_{hh}}$$

eşitliği ile hesaplanmıştır.

¹ Görüşme yapılması uygun hane halkı sayısı = görüşmesi tamamlanmış + uygun cevaplayıcısı olmayan + ertelenen + görüşmesi yarım kalan + görüşmek istemeyen + yerinde bulunamayan hane halkı sayılarının toplamıdır.

Her bir küme için elde edilen örneklem ağırlık değerleri kendi ortalamalarına bölünerek standartlaştırılmıştır:

$$w_s = \frac{w}{\bar{w}}$$

Eşitlikteki w_s ; standartlaştırılmış örneklem ağırlığını, \bar{w} ; örneklem ağırlığı ortalamasını ($\bar{w} = \frac{\sum w}{N}$); göstermektedir. Standartlaştırılmış örneklem

ağırlıklarının toplamı örnekleme alınan örnek sayısına eşittir. Bu sayede ağırlıklandırmadan kaynaklanabilecek örneklem büyüklüğü artışlarının istatistiksel hesaplamalara etki etmesi engellenmiştir. Örneklem ağırlıkları standartlaştırma yapılmadan kullanılırsa, hesaplama yapılan her bir parametrede işlem alınan örnek sayısı, örneklem ağırlığı katınca artmış olacaktır. Örneğin 5.000 kişi üzerinde yapılan bir hesaplama işleminde standartlaştırma yapılmamış örneklem ağırlığı kullanıldığında istatistiksel analiz sonuçlarının $5000 * 406.26 = 2.031.300$ kişi üzerinden hesaplandığı görülecektir. Oysa standartlaştırılmış örneklem ağırlığı kullanıldığında aynı işlemler $5.000 * 1.0227 \cong 5.114$ kişi ile yapılmış olarak değerlendirilecektir. Bu nedenle araştırma sonuçları verilirken yaşam tablosu sonuçları dışındaki tüm sonuçlar standart örneklem ağırlıkları ile ağırlıklandırılmış olarak sunulmuştur.

Yukarıdaki hesaplamaları bir örnekle açıklayacak olursak, 2003 numaralı küme için TUIK örneklem olasılıklarını; küme seçilme olasılığı $f_1=0.0156919900$ ve hane seçilme olasılığı $f_2=0.15686275$ olarak ($f_h=f_1 * f_2 = 0.002461489$) bildirmiş olsun. 2003 numaralı kümeden seçilen hanelerde doldurulan anket sayısı 45 ve uygun hane halkı sayısı da 56 olarak belirlenmiştir. Planlanan hane halklarından yaklaşık %80'ine erişilmiş ve görüşme yapılmıştır ($R_{hh}= 45 / 56 = 0.8036$). Bu durumda 2003 numaralı küme için örneklem ağırlığı;

$$w = \frac{1}{f_h} * \frac{1}{R_{hh}} = \frac{1}{0.002461489} * \frac{1}{0.8036} = 505.55$$

olarak belirlenecektir. Ağırlık ortalaması 384.35 olarak belirlendiğinden standartlaştırılmış ağırlık

$$w_s = \frac{w}{\bar{w}} = \frac{505.55}{384.35} = 1.315$$

olarak bulunacaktır.

1.9.4.5.7. Doğum ve Ölüm Hızlarının Hesaplanması

Çalışmada; bebek, çocuk ve beş yaş altı ölüm hızlarını hesaplayabilmek amacı ile mevcut veri setinden yararlanılarak sadece çocuklara ait yeni bir veri seti oluşturuldu. Veri setinde her bir bireye ilişkin bilgiler bir satırda yer aldığından istatistiksel analizlerde sadece ilk çocuğa ilişkin veriler kullanılabilmekte, 2., 3., 4. çocuklara ilişkin veriler ise değerlendirme dışında kalmaktaydı. Bu nedenle her bir çocuğa ilişkin bilgilerin ayrı bir satırda yer alacağı yeni bir veri tabanı oluşturuldu ve ana veri tabanından çocuklara ilişkin tüm bilgiler (cinsiyeti, doğum varsa ölüm tarihi, adı vb) alınarak bu yeni çocuk veri tabanına aktarıldı.

Tüm çocuklar için yaşam süreleri hesaplandı. Hesaplama işleminde çalışmanın yürütüldüğü zaman içerisinde anket tarihinde halen hayatta olan çocuklar için anket tarihi – doğum tarihi, 01.01.2006 – 31.12.2010 tarihleri arasında ölen çocuklar için ise ölüm tarihi – doğum tarihi formülleri ile yaşam süreleri hesaplandı.

Çocukların yaşam süreleri kullanılarak annelerin ilgili çocuğu doğurduğundaki yaşı belirlendi. Yaşa özel hızların hesaplanmasında annelere ilişkin hesapla bulunan doğum yaptığı zamanki yaş bilgilerinin kullanılması sağlandı.

Ölüm hızları, neonatal, post-neonatal, bebek, çocuk ve beş yaş altı ölüm hız parametreleri için uygun zaman dilimi tanımlamaları kullanılarak hesaplandı. Ölüm hızlarına ilişkin örneklem hataları da ayrıca hesaplanmıştır.

1.9.4.5.8. Veri Kalitesi: Örneklem Hataları

Örnekleme işlemi olasılıklı yöntemlerden herhangi biri ile yapıldığında (her bir örneğin seçilme olasılığı belirlenebildiğinde) örneklem ile ilgili hatalar belirlenebilir. Terim olarak örneklem hatası; olası pek çok farklı örneklemden herhangi biri alındığında örneklemeye bağlı olarak yapılacak olacak hata miktarı demektir. Çalışmanın yürütüldüğü evrenden (tüm Türkiye) TÜİK tarafından kent/kır tabakalamasına göre NUTS1 ve iller baz alınarak liste halindeki binlerce küme içerisinde 3.143 küme rastgele seçilmiştir. TÜİK; kümeleri ve haneleri seçilirken il, ilçe, kır/kent hane halkı sayılarını dikkate alarak ağırlıklandırılmış bir örneklem seçimi yapmıştır. Olası milyonlarca farklı kombinasyondan sadece birinin seçilmiş olması, doğal olarak diğer kombinasyonlardan farklı sonuçların elde edilmesine neden olur. Başka bir

ifade ile örneklem hatası; örnekleme alınan ve alınmayan birimlerin ortaya çıkardıkları şansa bağlı toplam hata miktarıdır. Örnekleme hatası ile olası milyonlarca farklı kombinasyondan birinin seçilmesinin diğerlerinin seçilmesine göre ne kadarlık bir hata oluşturduğu belirlenir. Bunun için öncelikle mevcut örneklemdaki değişim, varyasyon belirlenir. Varyans belirlendikten sonra varyansın karekökü alınarak standart sapma değeri elde edilir. Son olarak standart sapma değeri örneklemdaki kişi sayısının kareköküne bölünerek standart hata hesaplanır.

Standart hatanın hesaplanabilmesi ile birlikte, aslında bilinmeyen evren ortalamasını ya da oranını tahmin etmek için örneklemden elde edilen ortalama ya da orana ilişkin güven aralıkları bulunabilir. Güven aralığı genellikle %95'lik bir güven bölgesi tanımlar.

Örnekleme hatalarını belirlemek amacı ile SPSS (SPSS for Win. Ver. 15.0, SPSS Inc., Chicago, IL., USA)'in Complex Samples (Karmaşık örnekleme) modülü ve bu modülün Descriptives (tanımlayıcılar) seçeneği kullanılmıştır. Complex Samples modülü, örnekleme hatasını belirlemek için Taylor lineerizasyon yöntemini kullanmaktadır. Taylor lineerizasyon yöntemi literatürde çok sık geçen istatistik paket programlarından (SAS, Systat, EpiInfo, Sudan, Wesvar, ISSA/SAMPERR gibi) kullanılan bir algoritmadır.

SPSS'te Complex Samples analizlerini yapabilmek amacı ile UNESCO ve UNICEF tarafından da desteklenen *Multiple Indicator Cluster Surveys – 3* (MISC-3) çalışmasında yer alan SPSS kaynak kodlarının proje ekibi tarafından projeye uyarlanmış ve Complex Samples analiz planı oluşturulmuştur. Oluşturulan bu plan üzerinde yine MISC-3 çalışmasının kaynak kodlarının proje ekibi tarafından projeye uyarlanmış kodları ile Complex Samples tanımlayıcı istatistikleri (Estimate, Standard Error, 95% Confidence Interval of Estimate, Relative Error, Design Effect, Population Size ve Unweighted Population Size) belirlenmiştir.

Standart hataların hesaplanabilmesi için SPSS Complex Samples örnekleme tasarımı hassas popülasyon düzeltmesi (finite population correction) seçeneği ile birlikte kullanılmıştır. WR seçeneği ile mevcut veri tabanında bulunan 3143 kümeden her aşamada 1'i dışarıda bırakılarak geride kalan 3142 kümeden oluşan örneklemler seçilmiş ve bu örneklemlerden elde edilen değerlerle Predicted (R) değeri ve bu değere ilişkin diğer istatistikler (standart hata, güven aralıkları vb) belirlenmiştir.

Relative error değeri; standart hatanın Predicted değerine oranının ne olduğunu gösterir. Büyük Relative error değerleri Standart hatanın Predicted değerine oranla görece daha büyük olduğunu gösterirken, 0'a yaklaşan

değerler standart hatanın predicted değerinin çok küçük bir yüzdesinde olduğunu gösterir.

SPSS yardımıyla hesaplanan bir diğer parametre de Tasarım Etkisi - Design Effect (DEFT) idi. Design Effect (tasarım etkisi) başlığı altında, çalışmada kullanılan karmaşık örneklem planı yerine tüm bireyler basit rastgele örnekleme yöntemi ile (Nuts, il, kır/kent, mahalle, sokak, köy vb dikkate alınmadan) seçilseydi yapılacak standart hatanın uygulanan karmaşık örneklem planından elde edilen rakamlara bölünmesi ile bulunur. Design Effect değeri oldukça büyük değişimler gösterdiğinden uygulamada karekökü alınarak DEFT değeri elde edilmekte ve tasarım etkisine ilişkin yorumlar DEFT üzerinden yapılmaktadır. DEFT değerinin 1'e yaklaşması, karmaşık örneklem yapısına karşın basit rastgele örnekleme yakın etkinlikte bir tasarım olduğunu –ki böyle olması istenir ve beklenir– gösterir. DEFT değerinin 1'den uzaklaşmasında ise daha karmaşık ancak istatistiksel olarak daha az etkili örneklem yapısı nedeni ile standart hatanın yükseldiği söylenir. Literatür incelendiğinde farklı çalışmalarda DEFT değerinin 1 ile 30 arasında değiştiği ve 30'a kadar olan DEFT değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı görülmektedir.

1.9.5. Veri Toplama Faaliyetleri

1.9.5.1. Personel Alımı ve Eğitimi

Saha çalışması için görüşmeci, denetçi, ekip başı ve saha koordinatörleri tüm Türkiye'deki üniversitelerin Sağlık Bilimleri Fakülteleri, Sağlık Yüksek Okulları (SYO) ve Hemşirelik Yüksek Okullarına (HYO) gönderilen duyurular yoluyla alınan başvurular arasından seçilmiştir.

Saha çalışması için seçilen çalışanlar üniversite öğrencilerinden ve mezunlarından oluşturulmuştur. Saha çalışması için seçilenlerin eğitimi 2011 Mart-Nisan ayında İstanbul'da, üç haftada tamamlanmıştır.

Eğitim programında Türkiye'nin demografik durumu, ana-çocuk sağlığı, iletişim teknikleri gibi konularda seminerlere yer verilmiş, soru kağıdı eğitimi gerçekleştirilmiş, sınıfta soru kağıdı uygulamaları ile araştırma örnekleminde yer almayan yerlerde saha çalışması denemeleri yapılmıştır.

1.9.5.2. Saha Ekibi

Araştırmanın alan çalışması 73 ekip tarafından yürütülmüştür. Ekipler NUTS1'e göre sınıflandırılmış illere göre farklı sayılarda ekip üyelerinden oluşturulmuştur. Her ekipte, 1 akademik personel ekip başkanı olarak, ilin büyüklüğüne göre 10-25 arasında değişen kadın görüşmeci, bir alan denetçisi görev almıştır. Sahada görüşmeci olarak toplam 323 personel görev almıştır.

73 ildeki üniversitelerin SYO ve HYO'larındaki araştırma görevlileri sahada ekip başkanı olarak, yine bu üniversitelerden belirlenen 12 akademik personel de bölge koordinatörleri olarak sahada görev yapmışlar, düzenli bir şekilde saha ekiplerini ziyaret etmişler ve saha sorumlusu ile ekipler arasında koordinasyonu sağlamışlardır.

1.9.5.3. Saha Çalışması Aşamaları

Alan çalışması 2011 Nisan ayının ikinci haftasında başlamış ve 2011 yılı Mayıs ayının ilk haftasında tamamlanmıştır. Alan çalışması toplam 3,5 hafta sürmüştür.

Alan çalışması eş zamanlı olarak tüm illerde aynı tarihte başlatılmış olup, illerdeki görüşme sayısına göre yapılan detaylı günlük hedef planlaması çerçevesinde yürütülmüş ve ilk olarak Tunceli'de, son olarak İstanbul'da tamamlanmıştır.

1.9.5.4. Bilgi İşlem-Veri Girişi

Alanda tamamlanan soru kâğıtları veri girişi için merkeze gönderilmiştir. Merkez ekibinde denetçi olarak çalışanlar sahadan dönen tüm soru kâğıtlarını detaylı olarak kontrol etmişlerdir. Ayrıca oluşturulan 10 kişilik bir merkez ekibi, illerde uygulanan toplam görüşme sayısının %10'u oranında rastgele seçilen hane halkından görüşmeye katılan kişilere telefonla ulaşarak anketlerin ikinci kez kontrollerini yapmıştır.

Veri girişi işleminde, her soru kâğıdı farklı veri girişçiler tarafından iki kez bilgisayara girilmiş, bu iki veri girişi arasında uyum olduğu takdirde verinin geçerli olduğu kabul edilerek veri girişi esnasında oluşacak hatalara önlem alınmıştır.

Araştırmanın veri girişi faaliyetlerinde toplam 130 veri giriş elemanı çalışmıştır. Merkezdeki veri girişi ve kontrol çalışmaları Nisan ayının üçüncü haftasında (alan çalışmasının başlangıcından bir hafta sonra) başlamış ve Haziran ayının ikinci haftasında tamamlanmıştır.

Toplanan veriler, proje ekibinin yönlendirmeleri ile özel bir şirket tarafından hazırlanan SAVGKASPro1 (Sağlık Araştırmaları Veri Giriş, Kontrol ve Analiz Sistemi Programı) paket programı kullanılarak bilgisayara girilmiş ve denetlenmiştir. SAVGKASPro1 programı 2 yazılımcı tarafından uluslararası standartlara göre ve araştırmanın amaçlarına uygun olarak geliştirilmiştir.

SAVGKASPro1 programı geliştirilirken aşağıdaki kriterler temel ölçüt olarak alınmıştır;

- Belirlenen toplam 43.856 hane halkının veritabanına bölge, kentsel-kırsal, kırsal köy örnekleme, kümeler ve adreslere uygun geliştirilecek barkod sistemine göre aktarılması,
- Hane halkı veritabanının istenilen tüm analizlere göre sonuç verecek şekilde oluşturulması,
- Sahaya sevk edilecek ve sahadan gelecek tüm soru kâğıtlarının bir görüşmeciyeye atanarak kontrol altında tutulabilmesi,
- Veri giriş elemanlarının veri girişini kolaylaştırmak için soru kâğıdı kayıtlarına kolayca ulaşabilecek şekilde veritabanı oluşturulması,
- Veri giriş personelinin görüşmeci adres bilgilerine veritabanından kolayca ulaşarak sahada doldurulan soru kâğıdındaki bilgilerle karşılaştırabilmesi ve gerekli düzeltmeleri yapabilmesi,
- Sahada doldurulan soru kâğıtlarında alınan, görüşülen hane halkı iletişim bilgisinin (cep veya sabit telefon bilgisi) veritabanına işlenebilmesi, bu bilgi işlenmediği takdirde soru kâğıdı verilerinin veritabanına işlenmesine izin verilmemesi,
- Soru kâğıtlarının her bir bölümünün veritabanına birbirini takip edecek ve doğrulayacak şekilde veri girişlerinin yapılması,
- Soru kâğıtlarının her bölümünde alınan bilgilerin sonraki bölümlerle ilişkilendirilerek, uyumsuzluk olduğu takdirde veri girişinin sonlandırılmasına izin verilmemesi, bu durumlarda veri giriş elemanının kendi yaptığı girişi ve soru kâğıdındaki bilgilerin karşılaştırmasını yapması için ikaz vermesi,
- Veri girişi yapılmayan soru kâğıdı bölümleri olduğu takdirde yapılan veri girişinin sonlandırılmasına izin verilmemesi,
- Veri giriş koordinatörlerinin yapılan veri girişlerini kontrol ederek onaylaması, onaylanmayan soru kâğıtlarının tekrar sahaya gönderilmesi için veritabanının ikaz vermesi,
- Veri giriş elemanlarının günlük olarak yaptıkları veri girişleri ile birlikte; yapılan veri giriş sayılarının bölge, il, kentsel-kırsal, veri giriş personeli kriterlerine göre dağılım tablolarının otomatik olarak oluşturulması ve bu sayede sahadan gelen soru kâğıtlarının sayısının, veri giriş personelinin çalışma verimliliğinin denetlenmesi,

- Veri analizi için gerekli olan tüm tabloların, ilk veri girişi ile birlikte otomatik olarak üretilmesi ve bu sayede verilerin tutarlılığının takip ve kontrol edilmesi,
- Üretilen tüm tabloların otomatik çapraz kontroller yapacak şekilde farklı verilerden ve farklı bölümlerden alınan verilerle oluşturulması, otomatik kontrol sonuçlarında belirlenen hataların Veri Giriş Koordinatörlerinin kontrol ve düzeltmesine otomatik olarak e-posta olarak gönderilmesi,
- Veri giriş işlemlerinin 24 saat boyunca internet erişimi üzerinden sürekli yapılabilecek şekilde “web” tabanlı olarak güvenli bir sunucu üzerinde hizmet vermesi (İstanbul Valiliği “server”ları kullanılmıştır)
- Veritabanına karşı olası hacker saldırılarına (Veri silme, veri kopyalama, veri değiştirme, programı çökertme, vb olası saldırılar) karşı her türlü güvenlik tedbirlerinin alınması (Virüs engelleme, firewall filtreleme sistemi, aynı IP adresinden birden fazla sisteme bağlanmanın denetlenmesi ve belirli kriterler gerçekleştirildiği takdirde engellenmesi vb)
- Veri giriş elemanlarının program kullanıcısı olarak, sırası ile Veri Giriş Koordinatörü, Merkez Denetim Ekip Başı ve Teknik Koordinatör onayı ile sisteme tanımlanabilmesi,
- Kullanıcı olarak tanımlanan tüm elemanların tüm nüfus ve iletişim bilgilerinin programa kaydedilmesi,
- Kullanıcı olarak tanımlarken; kullanıcı adı ve parola olarak kullanılacak kodların yüksek güvenlik kurallarına uygun olarak seçilme zorunluluğuna uyulması,
- Programa erişimin; sırasıyla kullanıcı kodu, parola ve güvenlik kodu girilerek gerçekleştirilmesi,
- Veri giriş elemanlarının programı kullanımı ile ilgili tüm logların tutulması (Sisteme; Ne zaman, hangi ip adresinden bağlanmış, ne kadar süre ile işlem yapmış vb dağılımlar)
- Program veritabanına işlenen tüm bilgilerin 3 farklı lokasyonda (İstanbul İl Valiliği serverları, İstanbul E-Fabrika Şirketi serverları ve İzmir E-Fabrika serverları) anlık olarak yedeklenmesi,
- Programa erişim ve veri giriş hızının sürekli belirli bir ortalama kalması için eş zamanlı 3 SQL “server “kullanımı ve bunların her 3 saatte bir “log”larını boşaltması.

1.10. Metodoloji Açısından Kaynaklar:

1. http://www.TÜİK.gov.tr/MetaVeri.do?tb_id=25&ust_id=8
2. http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2008/data/tnsa_2008_sonuclar_istanbul.pdf
3. MICS3 Regional Workshop“Survey Design”, www.childinfo.org/files/Sampling.ppt
4. Designing Household Survey Samples: Practical Guidelines, United Nations Department of Economic and Social Affairs Statistics Division Studies in Methods Series F No.98, New York, 2005.
5. 2009 Health Statistics Yearbook, MoH, www.saglik.gov.tr/TR/belge/1.../saglik-istatistikleri-yilligi-2009.html
6. Yapar Y, Early Childhood Development and Progress towards the MDGs in Turkey, State Planning Organization,2010
7. DHS Sampling Manual, Basic Documentation Series, No.8, 1996, 55-57
8. http://www.TÜİK.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=11
9. http://www.TÜİK.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=40&ust_id=11
10. McCullough, D., Barret, R.H., 2001. Population Models for Passerine Birds: Structure, Parameterization, and Analysis, s.441-464, New York
11. Machlin, S., Yu, W., and Zodet, M. Computing Standard Errors for MEPS Estimates. January 2005. Agency for Healthcare Research and Quality, Rockville, Md.
12. http://www.meps.ahrq.gov/survey_comp/standard_errors.jsp [Erişim tarihi: 03:09:2011]

BÖLÜM 2

BULGULAR

Bu bölümde karşılaştırmaların yapılabilmesi için, Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması (TNSA) tablo ve şekilleri esas alınmış ve bulgular bu kapsamda sunulmuştur.

2.1. Hane Halkı Nüfusunun Özellikleri

Bu bölümde araştırma kapsamındaki incelenen nüfusun demografik yapısı sunulmuştur.

Hane halkı bir ya da daha fazla kişinin birlikte yaşadığı, ortak bir geliri paylaştığı ve aynı kazandan yemek yediği bir birim olarak tanımlanmıştır.

Araştırma kapsamında, genellikle seçilen hanede yaşayan tüm kişiler (*de jure* nüfus) ve görüşme tarihinden bir gece önce seçilen hanede kalan tüm kişiler (*de facto nüfus*) hakkında bilgi toplanmıştır.

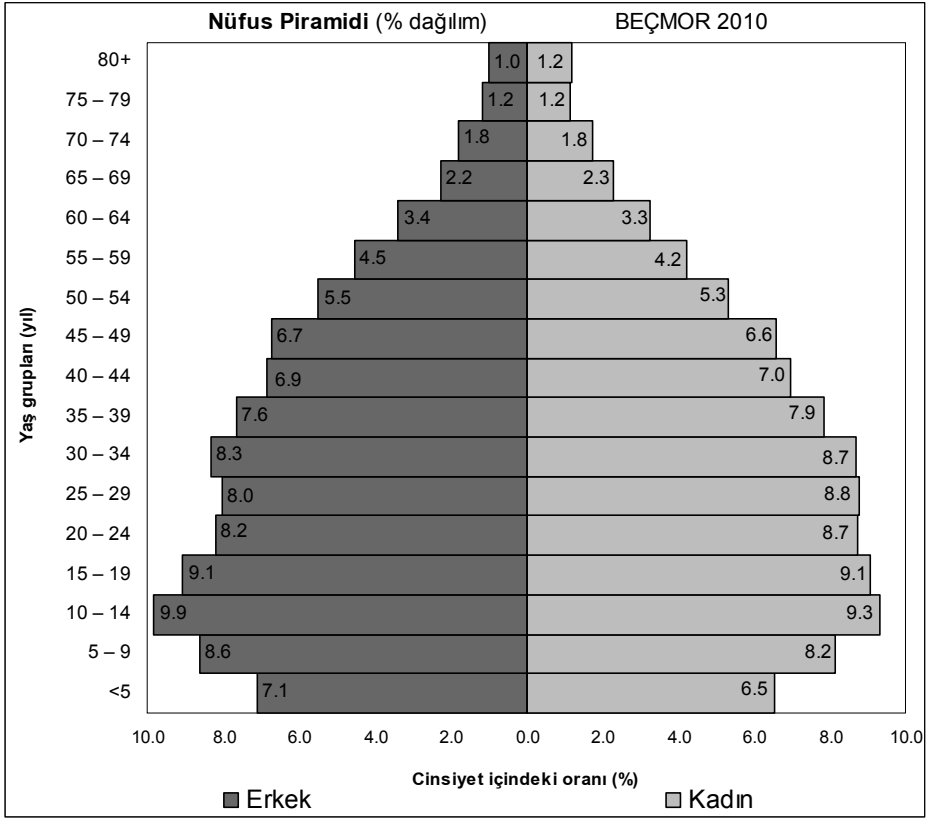
Araştırmada Türkiye İstatistik Kurumu tarafından seçilen örnekteki 43.856 haneden 34.301'ine ulaşılmış (%83.35) ve hane hakkında bilgi toplanmıştır. Hanelerde yaşayan 130.370 kişinin bilgisi kaydedilmiş ve evlenmiş 37.632 kadından 34.164'ü (%90.78) ile görüşülmüştür.

2.1.1. Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Araştırma kapsamındaki nüfusun demografik yapısını tanımlamak için Tablo 2.1. ve Şekil 2.1'de beşli yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımlar kent ve kır ayırımı da yapılarak sunulmuştur.

Tablo 2.1. Yaş, yerleşim ve cinsiyete göre hane halkı nüfusu: De facto hane halkı nüfusunun beş yıllık yaş grupları, yerleşim yeri ve cinsiyete göre yüzde dağılımı, Türkiye BEÇMOR-2010

Yaş	Kent			Kır			Genel		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
<5	7.29	6.64	6.96	6.59	6.27	6.43	7.09	6.53	6.81
5 – 9	8.41	8.08	8.24	9.16	8.38	8.77	8.62	8.17	8.39
10 – 14	9.65	9.18	9.42	10.34	9.71	10.02	9.85	9.33	9.59
15 – 19	8.84	8.83	8.84	9.64	9.70	9.67	9.07	9.08	9.08
20 – 24	8.44	9.23	8.84	7.62	7.47	7.54	8.20	8.72	8.46
25 – 29	8.48	9.31	8.90	6.93	7.43	7.18	8.03	8.77	8.40
30 – 34	8.91	9.23	9.07	6.84	7.33	7.08	8.31	8.69	8.50
35 – 39	8.02	8.22	8.12	6.71	7.02	6.86	7.64	7.87	7.76
40 – 44	7.04	7.13	7.08	6.42	6.52	6.47	6.86	6.95	6.91
45 – 49	6.80	6.69	6.74	6.50	6.34	6.42	6.71	6.59	6.65
50 – 54	5.62	5.25	5.43	5.25	5.56	5.41	5.51	5.34	5.42
55 – 59	4.31	3.99	4.15	4.98	4.80	4.89	4.51	4.23	4.37
60 – 64	3.05	2.89	2.97	4.22	4.21	4.21	3.39	3.27	3.33
65 – 69	1.98	1.96	1.97	2.91	3.08	3.00	2.25	2.28	2.26
70 – 74	1.49	1.43	1.46	2.46	2.57	2.51	1.77	1.76	1.76
75 – 79	0.91	0.96	0.94	1.77	1.72	1.74	1.16	1.18	1.17
80+	0.73	0.94	0.83	1.59	1.84	1.71	0.98	1.20	1.09
Cevapsız	0.04	0.05	0.05	0.07	0.07	0.07	0.05	0.06	0.05
Toplam %	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Katılımcı sayısı	46.140	46.383	92.523	18.772	18.758	37.529	64.912	65.155	130.067

Şekil 2.1. Yaş gruplarına göre kadın ve erkek nüfus dağılımı (%)

Tablo 2.1’de görüldüğü gibi 5 yaş altı nüfus incelenenlerin % 6.71’ini, 80 ve üzeri yaş nüfusu ise % 1.09’unu oluşturmaktadır. Tablo 2.2.’de 0-14, 15-64 ve 65 ve üzeri olarak sınıflanan geniş yaş aralığındaki dağılım gösterilmiştir. Buna göre BEÇMOR-2010 (Bebek ve Çocuk Ölümleri Araştırması 2010) kapsamında incelenenlerden 0-14 yaş grubunda olanlar % 24.79’u, 15-64 yaş grubundakiler % 68.87’si ve 65+ yaştakiler ise % 6.28’i oluşturmaktadır. Yerleşim yerine göre 65 ve üzeri yaş dağılımı incelendiğinde kırsal alanda kentsel alana göre yaşlıların oranı daha yüksektir (sırasıyla %8.97 ve 5.19). Üretken dönem olarak tanımlanan 15-64 yaş arasındakilerin kentsel alanda kırsal alana göre daha yüksek oranda olduğu saptanmıştır (sırasıyla %70.14 ve 65.74).

Tablo 2.2. Hane halkı nüfusunun yaş dağılımı: Hane halkı nüfusunun yaş grubu ve yerleşim yerine göre yüzde dağılımı, Türkiye BEÇMOR-2010

Yaş Grubu	Kent	Kır	Genel
0-14	24.62	25.23	24.79
15-64	70.14	65.74	68.87
65+	5.19	8.97	6.28
Cevapsız	0.05	0.07	0.05
Toplam	100.00	100.00	100.00
Katılımcı Sayısı	92.523	37.529	130.053

2.1.2. Hane Halkı Kompozisyonu

BEÇMOR-2010 çalışmasına göre hanelerin yüzde 89.7'sinde hane halkı reisi erkektir. Kadınların hane halkı reisi olduğu hanelerin oranları kentte (%10.7) ve kırdaki (%10.9) birbirine yakın değerlerdedir.

Hane halkı başına ortalama 3.79 kişi düşmektedir. Kentsel alanlarda hane halkı büyüklüğü 3.73 kişi iken kırsal alanlarda 3.96 kişidir. Tablo 2.3.'de *de jure* nüfus, yani "genellikle" o hanede yaşayan nüfus gösterilmiştir.

Kentsel yerleşim yerlerinde hane halkı tepe değeri 4 kişi iken kırsalda da benzer şekilde 4 kişi tepe değeri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 2.3.'de görüldüğü gibi kentsel alanda incelenen hanelerin yüzde 27.93'ünde evde yaşayan kişi sayısı 4 olarak ifade edilmiş bunu yüzde 22.62 ile 3 kişi, yüzde 15.29 ile 2 kişi ve yüzde 14.55 ile 5 kişi takip etmektedir. Kırsal alanda evde yaşayan kişi sayısı aynı sıra ile yüzde 21.65 ile 4 kişi, yüzde 19.79 ile 2 kişi, yüzde 16.58 ile 3 kişi ve yüzde 13.53 ile 5 kişidir.

Tablo 2.3. Hanede yaşayanların sayısı: Hane halklarının yerleşim yerine ve hane halkı büyüklüğüne göre yüzde dağılımı, Türkiye BEÇMOR-2010

Hanede yaşayanların sayısı	Kent		Kır		Toplam	
	%	Hane Sayısı	%	Hane Sayısı	%	Hane Sayısı
0	3.96	1038	3.40	321	3.81	1359
1	5.54	1451	5.00	490	5.44	1941
2	15.29	4006	19.79	1913	16.60	5919
3	22.62	5929	16.58	1616	21.16	7545
4	27.93	7321	21.65	2102	26.42	9423
5	14.55	3814	13.53	1330	14.42	5144
6	5.71	1497	7.77	789	6.41	2286
7	2.23	585	4.18	435	2.86	1020
8	1.01	264	1.86	202	1.31	466
9+	1.16	303	2.14	257	1.57	560
Toplam	100.00	26.208	100.00	9.067	100.00	35.275
Hane halkı sayısı		93.899		36.247		130.146
Ortalama hane halkı büyüklüğü		3.73		3.96		3.79
Not: Bu tablo görüşme yapılan hanelerde hane halkının de jure üyelerine, yani genellikle hanede yaşayanlara göre hazırlanmıştır.						

2.2. Hane Halkının Eğitimi

Hane halkı nüfusunun eğitim düzeylerinin belirlenmesinde kişilerin en son bitirdikleri okullar dikkate alınmıştır BEÇMOR-2010 kapsamındaki kadınların yüzde 29.4'ü, erkeklerin yüzde 22.4'ü ya hiç eğitim almamış ya da ilkokulu tamamlamamıştır. Her beş kadından ve her dört erkekten en az biri lise ve üzeri eğitime sahiptir. İlköğretim ikinci kademe eğitimi dahil kent ve kır arasında eğitim oranları birbirine yakınken, kentte yaşayanlardan lise ve üzeri eğitime sahiplerin oranı kırsal alanda yaşayanlardan oldukça yüksektir. Kentsel alanlarda yaşayanların kırsal alanlarda yaşayanlara göre daha yüksek eğitim seviyesine sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 2.4. Hane halkı nüfusunun eğitim düzeyi: **Erkekler:** Altı ve üzeri yaştaki erkek de facto nüfusunun tamamladığı veya devam ettiği en yüksek eğitim düzeyinin seçilmiş özelliklere göre yüzde dağılımı, Türkiye BEÇMOR-2010

Yaş	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	İlköğretim birinci kademe	İlköğretim ikinci kademe	Lise ve üzeri	Toplam	Kişi Sayısı
05-09	100.00	0.00	0.00	0.00	100.00	5.599
10-14	26.79	57.37	15.84	0.00	100.00	6.395
15-19	1.38	4.81	62.36	31.45	100.00	5.888
20-24	2.05	8.75	23.69	65.51	100.00	5.324
25-29	2.44	26.12	18.16	53.28	100.00	5.214
30-34	2.35	34.68	13.94	49.03	100.00	5.395
35-39	2.86	43.94	13.75	39.44	100.00	4.959
40-44	3.17	48.78	15.34	32.72	100.00	4.453
45-49	3.67	53.16	13.78	29.39	100.00	4.355
50-54	5.14	53.24	12.38	29.23	100.00	3.578
55-59	7.62	58.03	10.32	24.03	100.00	2.926
60-64	10.96	60.94	8.14	19.96	100.00	2.199
65-69	17.89	59.97	8.43	13.71	100.00	1.459
70-74	24.28	59.36	5.57	10.79	100.00	1.149
75-79	32.40	54.98	5.84	6.77	100.00	753
80+	46.53	42.43	3.47	7.57	100.00	634
<u>Yerleşim yeri</u>						
Kent	21.37	30.34	16.52	31.77	100.00	46.122
Kır	24.89	40.03	16.90	18.18	100.00	18.764
Erkek Nüfusu Genel	22.38	33.14	16.63	27.84	100.00	64.886
Türkiye Nüfusu Genel	25.91	34.80	15.24	24.05	100.00	130.053

Tablo 2.5. Hane halkı nüfusunun eğitim düzeyi: **Kadınlar:** Altı ve üzeri yaşta kadın de facto nüfusunun tamamladığı veya devam ettiği en yüksek eğitim düzeyinin seçilmiş özelliklere göre yüzde dağılımı, Türkiye BEÇMOR-2010

Yaş	Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	İlköğretim birinci kademe	İlköğretim ikinci kademe	Lise ve üzeri	Toplam	Kişi Sayısı
05-09	100.00	0.00	0.00	0.00	100.00	5.319
10-14	27.59	56.86	15.55	0.00	100.00	6.078
15-19	3.06	6.24	60.37	30.33	100.00	5.915
20-24	5.53	16.05	22.00	56.42	100.00	5.681
25-29	6.74	38.36	13.55	41.35	100.00	5.712
30-34	7.05	48.90	10.98	33.07	100.00	5.658
35-39	9.61	55.42	10.39	24.58	100.00	5.130
40-44	12.11	59.02	9.43	19.44	100.00	4.527
45-49	16.40	59.11	7.85	16.64	100.00	4.292
50-54	21.46	57.72	5.98	14.84	100.00	3.477
55-59	30.31	54.58	5.31	9.81	100.00	2.752
60-64	39.05	48.64	4.93	7.38	100.00	2.128
65-69	50.81	41.17	2.96	5.05	100.00	1.484
70-74	59.00	34.79	2.27	3.93	100.00	1.144
75-79	61.41	33.12	2.22	3.26	100.00	767
80+	73.59	22.05	2.44	1.92	100.00	780
<u>Yerleşim yeri</u>						
Kent	26.86	34.70	14.19	24.25	100.00	46.366
Kır	35.80	40.77	13.04	10.39	100.00	18.752
<u>Kadın Nüfusu</u>	29.43	36.45	13.86	20.26	100.00	65.118
<u>Geneli</u>						

2.3. Evlenmiş Kadınların Temel Özellikleri

Bu bölümde, BEÇMOR-2010 kapsamında görüşme yapılan başından bir evlilik geçmiş kadınların yaş, evlilik durumu, yerleşim yeri ve eğitim kategorilerine göre yüzde dağılımları hakkında bilgi verilmektedir.

Tablo 2.6.'da BEÇMOR-2010 kapsamında görüşme yapılan 15 yaş üzeri evli kadınların yaş, yerleşim yeri ve eğitim durumu özelliklerinin dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 2.6.'da görüldüğü gibi başından en az bir evlilik geçmiş kadınların yaklaşık yüzde 17.8'i 30 yaşından küçüktür. En az bir kez evlenmiş kadınların yüzde 26.2'si 30-39, yaklaşık yüzde 22.7'si ise 40-49 yaş grubundadır. Kadınların yüzde 70.7'si kentte, yüzde 29.3'ü ise kırsal kesimde yaşamaktadır ki bu da Türkiye kentsel/kırsal yerleşim oranlarına oldukça yakın düzeydedir.

Evlenmiş kadınların yaklaşık yüzde 19.8'inin hiç eğitimi yoktur ya da ilköğretim birinci kademeyi bile tamamlamamışlardır. Diğer taraftan, hemen hemen her beş evli kadından en az biri (% 19.4) lise ve üzeri eğitim düzeyine sahiptir.

Tablo 2.6. Evli kadınların temel özellikleri, Türkiye BEÇMOR-2010

Temel Özellikler	Yüzde	Sayı
Yaş*		
15-19	0.7	276
20-24	5.8	2.161
25-29	11.3	4.238
30-34	13.4	5.020
35-39	12.8	4.819
40-44	11.6	4.340
45-49	11.1	4.182
50-54	9.1	3.430
55-59	7.3	2.752
60-64	5.7	2.128
65+	11.1	4.175
Yerleşim yeri		
Kent	70.7	26.555
Kır	29.3	10.995

Temel Özellikler	Yüzde	Sayı
Eğitim		
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	19.8	7.435
İlköğretim birinci kademe	50.6	18.997
İlköğretim ikinci kademe	10.2	3.813
Lise ve üzeri	19.4	7.286
TOPLAM	100.00	37.550

* Yaş ile ilgili bilgisi olmayan kadınlar yaş grubu dağılımına alınmamıştır.

2.4. Doğurganlık

Kadının doğurganlık durumu incelenmeden önce kadına evlenmiş olup olmadığı sorulmuştur. “Evlenmiş” ifadesi resmi ve/veya dini nikahlı veya nikahsız olsun kişinin kendini hayatının şimdiye kadarki herhangi bir bölümünde “kendini evli” kabul etmesi kriteri şeklinde kabul edilmiştir. Evlenmiş olan kadınlara toplam canlı doğum sayılarını belirlemek üzere sorular sorulmuştur. Bu sorular TNSA kapsamındaki doğum tarihçelerini inceleyen anket formu esas alınarak yapılandırılmıştır.

Günümüzdeki doğurganlığa ilişkin aşağıdaki ölçütler, doğum tarihçesi verilerinden hesaplanmakta ve bu bölümde sunulmaktadır: *Yaşa özel doğurganlık hızları* (YÖDH) bir yaş grubundaki her 1000 kadına düşen doğum sayısı olarak ifade edilir ve günümüzdeki doğurganlığın yaş örüntüsünü incelemek için önemli bir göstergedir. YÖDH, bir yaş grubuna ait belirli bir dönemdeki canlı doğum sayısının aynı yaş grubunda ve dönemde yaşayan kadın-yıllara bölünmesi şeklinde tanımlanır. *Toplam doğurganlık hızı* (TDH) kadınların doğurganlık yaşamları süresince, söz konusu yaşa özel doğurganlık hızlarının geçerli olması durumunda, doğuracakları toplam çocuk sayısı olarak tanımlanır. Pratik olarak yaşa özel doğurganlık hızlarının toplanıp 5 ile çarpılması ve elde edilen sonucun 1000’e bölünmesi ile (yaşa özel doğurganlık hızları 1000’de olarak gösterilirken toplam doğurganlık hızı kadın başına verildiğinden) hesaplanır. *Genel doğurganlık hızı* (GDH), belirli bir dönemde 15-49 yaş grubundaki her 1000 kadına düşen canlı doğum sayısıdır. Toplam canlı doğum sayısının 15-49 yaş grubundaki kadın-yıl sayısına bölünmesi ve bulunan değer 1000 ile çarpılması ile hesaplanır. *Kaba doğum hızı* (KDH) belirli bir dönemde her 1000 kişiye düşen doğum sayısıdır ve toplam canlı doğum sayısının kadın, erkek ve çocuklar dâhil toplam nüfus-yıla bölünüp 1000 ile çarpılması ile hesaplanır.

Tablo 2.7’de Türkiye geneline, kentsel ve kırsal yerleşimlere göre doğurganlık hızları hesaplanmıştır. Türkiye için toplam doğurganlık hızı kadın başına 1.61

doğumdur. Aynı tabloda kaba doğum hızı ve genel doğurganlık hızı olmak üzere iki ayrı özet göstergeye de yer verilmektedir: Türkiye’de kaba doğum hızı 2010 yılı için binde 13.9’dur. GDH 15-49 yaş grubundaki kadınlar için binde 49 olarak bulunmuştur. Doğurganlık hızları açısından yerleşim yerleri arasında küçük farklılıklar vardır ancak, kent-kır arasındaki fark kapanmaktadır.

Tablo 2.7. Günümüzdeki doğurganlık: Kırsal/kentsel yerleşim yerlerine göre araştırma tarihinden önceki 36 ay için yaşa özel, toplam, genel doğurganlık ve 2010 yılı kaba doğum hızları (Binde), Türkiye BEÇMOR-2010

Yaş Grubu	Kent	Kır	Genel
15-19	18.4	22.0	19.5
20-24	87.1	99.7	90.2
25-29	106.8	104.2	106.2
30-34	66.5	59.4	64.7
35-39	31.5	30.1	31.1
40-44	6.8	12.0	8.2
45-49	2.4	2.2	2.3
TDH 15-49	1.60	1.65	1.61
GDH 15-49	49.4	47.7	49.0
KDH* (2010 yılı)	14.5	12.4	13.9

Not: 1. Bu tablo hane halkının de jure üyelerine (genellikle hanede yaşayanlara) dayanmaktadır.

Not: 2. TDH : Toplam doğurganlık hızı kadın başına ifade edilmiştir.
 GDH : Genel doğurganlık hızı 1000 kadın başına ifade edilmiştir.
 KDH* : Kaba doğum hızı 2010 yılı için hesaplanmış ve 1000 kişi (kadın+erkek) başına ifade edilmiştir.

2.5. Düşükler ve Ölü Doğumlar

Bu bölümde araştırmanın isteyerek düşükler, kendiliğinden düşükler ve ölü doğumlara ilişkin bulguları sunulmaktadır.

BEÇMOR-2010 kadınların yaşamları boyunca gerçekleşen isteyerek düşük, kendiliğinden düşük ve ölü doğum sayılarını belirlemeye yönelik sorular içermektedir. Soru kâğıdının takvim bölümünde ise 1 Ocak 2005’den 31 Aralık 2010 tarihine kadarki gebelikler için gebelik süresine ve gebeliğin sonlandırıldığı yere ilişkin detaylı bilgiler de toplanmıştır.

Tablo 2.8’de Son 5 yılda (2006-2010) kendiliğinden ve isteyerek düşük yapmış 15-49 yaşlar arasındaki evlenmiş kadınların temel özelliklerine göre yüzde dağılımları sunulmaktadır. Buna göre, isteyerek düşük yapanların oranı 15-19 yaş grubunda 1.4 iken 45-49 yaş grubunda yüzde 1.0’a düşmektedir. İsteyerek düşük oranı 30 yaşına kadar düzenli olarak artış eğilimi gösterirken 30 yaş ve üzeri grupta azalış göstermektedir. 45-49 yaş grubundaki kadınlar, 30-34 yaş grubundakilerin yarısından daha az isteyerek düşük yapmışlardır (sırasıyla % 2.2 ve % 1.0). Düşük yapmış evlenmiş kadınların yüzdesi yaşayan çocuk sayıları ile orantılı bir şekilde artmaktadır.

Tablo 2.8.’de görüldüğü gibi isteyerek düşük yapmış kadınların yüzdesi kentsel yerleşim yerlerinde kırsal yerleşim yerlerinden daha yüksektir (sırasıyla yüzde 2.0 ve yüzde 1.5). Eğitime göre kadınların isteyerek düşük yapma oranında da değişim görülmektedir. Evli kadınlarda eğitim seviyesi arttıkça isteyerek düşük yapma oranı da artmaktadır.

Tablo 2.8. Temel özelliklere göre düşükler: 15-49 yaşlarındaki evlenmiş kadınların son 5 yıldaki (2006-2010) düşüklerinin temel özelliklere göre dağılımı (100 evli kadında), Türkiye BEÇMOR-2010

Temel özellik	Düşük				Evli Kadın sayısı
	Kendiliğinden		İsteyerek		
Yaş grubu	n	%	n	%	n
15-19	13	4.7	4	1.4	276
20-24	110	5.1	49	2.3	2161
25-29	228	5.4	120	2.8	4238
30-34	169	3.4	109	2.2	5020
35-39	130	2.7	96	2.0	4819
40-44	58	1.3	58	1.3	4340
45-49	72	1.7	40	1.0	4182
Yerleşim yeri					
Kent	583	3.2	371	2.0	18491
Kır	198	3.0	101	1.5	6545
Eğitim					
Eğitimi yok/İ.O.bitirmemiş	92	3.6	38	1.5	2558
İlköğretim birinci kademe	363	2.8	231	1.8	13030
İlköğretim ikinci kademe	101	3.1	79	2.4	3251
Lise ve üzeri	223	3.6	126	2.0	6198
Türkiye Geneli	780	3.1	475	1.9	25037

Kendiliğinden düşük oranı her yüz gebelik için yaş grubuna göre değişmektedir. En yüksek kendiliğinden düşük oranı 25-29 yaş aralığında görülürken (% 5.4), bu yaş grubunu % 5.1 ile 20-24, % 4.7 ile 15-19 yaş grupları takip etmektedir. Kendiliğinden düşük oranının en az olduğu yaş grupları ise sırasıyla % 1.3 ile 40-44 ve % 1.7 ile 45-49 yaş gruplarıdır.

Tablo 2.8’de kendiliğinden düşükler evli kadın sayısına göre verilmektedir. Bu nedenle, 35 yaşından sonraki dönemlerde daha az oranda kendiliğinden düşük görülmesi bu gruplardaki evli kadınlar arasında gebe kalma oranının diğer yaşlara göre gittikçe azalma trendi ile ilgili bir durumdur.

Tablo 2.9’da ölü doğum sayılarına ilişkin bulgular sunulmaktadır. En çok ölü doğum beklendiği gibi gebeliğin en çok olduğu 25-34 yaş gruplarında görülmektedir. 15-19 ve 65-69 yaş gruplarında hiç ölü doğuma rastlanmamıştır.

Tablo 2.9. Ölü Doğum Sayıları*:Yaş grubu ve yerleşim yerine göre son 5 yıldaki (2006-2010) ölü doğumların dağılım sayıları, Türkiye BECMOR-2010

Yaş grubu	Kent	Kır	Toplam	Kadın Sayısı
15-19	0	0	0	276
20-24	11	4	15	2161
25-29	20	6	26	4238
30-34	22	6	28	5020
35-39	11	1	12	4819
40-44	6	1	7	4340
45-49	4	3	7	4182
50-54	1	2	3	3430
55-59	0	3	3	2752
60-64	0	1	1	2128
65-69	0	0	3	1485
Türkiye Geneli	75	27	102	34833

* Yaş ile ilgili bilgisi olmayan kadınlar bu tablo analizine alınmamıştır.

2.6. Bebek ve Çocuk Ölümlülüğü

Bebeklik ve beş yaş altındaki çocukluk dönemindeki ölümlerin düzeyi bu bölümde sunulmaktadır.

“Evlenmiş Kadın Soru Kâğıdı”ndaki doğum tarihçesi bölümü ölüm hızlarının hesaplanmasındaki veri kaynağıdır. “Evlenmiş Kadın Soru Kâğıdı” başından en az bir evlilik geçtiğini belirtmiş kadınların tümüne uygulanmıştır. Soru kâğıdı ile toplam gebelik, canlı doğum, düşük, ölü doğum ve halen yaşayan çocuk sayıları son 5 yıl ve bütün hayatları için sorulmuştur. Ek olarak, 1 Ocak 2006-31 Aralık 2010 tarihleri arasında canlı doğum yapmış kadınlara bu tarihten başlayarak her bir canlı doğumları için ayrıntılı sorular sorulmuştur. Bu kapsamda, doğumun çoğul olup olmadığı; çocukların cinsiyeti; doğum tarihleri; (gün, ay ve yıl olarak); hayatta olup olmadıkları; hayatta olan çocukların araştırma tarihindeki yaşları; hayatta olmayan çocukların ölüm yaşları sorulmuştur. Ölüm yaşı bilgisi, yaşamının ilk ayı içinde ölen çocuklar için gün olarak; ikinci yaşına kadar ölen çocuklar için ay olarak; daha sonra ölen çocuklar için ise yıl olarak alınmıştır.

Bu bölümde bebek ve çocuk ölümlerine ilişkin göstergeler hesaplanmıştır:

- **Neonatal ölüm hızı**, doğumdan sonraki 28 gün içinde ölüm hızı
- **Post-neonatal ölüm hızı**, doğumdan sonraki 29-365 gün içinde ölüm hızı
- **Bebek ölüm hızı**, doğumdan sonraki bir yıl içinde ölüm hızı (0-365 gün)
- **Çocuk ölüm hızı**, birinci ve beşinci doğum günleri arasında ölüm hızı
- **Beş-yaş altı ölüm hızı**, doğumdan sonraki beş yıl içinde ölüm hızı

Bütün bu ölüm hızlarının hesaplanmasında paydada canlı doğum sayıları bulunur. Elde edilen hız değerleri *binde* olarak gösterilmiştir.

Tablo 2.10’da araştırma öncesindeki son beş yılda beş yaş altı yaşlardaki çocuklar için ölüm hızları hesaplanmıştır. BEÇMOR-2010 sonuçları, araştırmadan önceki son beş yıl için beş-yaş altı ölüm hızının bin canlı doğumda 13.97 olduğunu göstermektedir. Bu, Türkiye’de canlı doğan her 1000 çocuktan yaklaşık 14’ünün beşinci yaş gününe ulaşmadan öldüğü anlamına gelmektedir. Tüm ölüm hızlarında kırsal yerleşim bölgeleri kentsel yerleşim bölgelerinden daha yüksek ölüm hızlarına sahiptir. Ülke geneli için bebek ölüm hızı binde 11.58 olarak hesaplanmıştır. Canlı doğan her 1000 bebekten 12’den azı birinci yaş gününe ulaşmadan ölmektedir. Bebek ölüm hızında önceki yıllara göre hızlı bir düşüş vardır.

Tablo 2.10. Bebek, çocuk ve beş yaş altı ölümlülüğü*: Bebek, çocuk ve beş yaş altı ölüm sayısı ve hızları, Türkiye BEÇMOR-2010

	Kır		Kent		Genel	
	n	Ölüm hızı	n	Ölüm hızı	n	Ölüm hızı
Neonatal (≤ 28)	19	8.17	43	6.69	62	7.09
Post-neonatal (29 – 365)	11	4.86	28	4.34	39	4.48
Bebek (0 – 365)	31	13.03	70	11.04	101	11.58
Çocuk (1 – 4 yaş)	7	3.08	14	2.14	21	2.40
5 yaş altı	38	16.11	84	13.18	122	13.97
Canlı Doğum Sayısı	2364		6362		8726 *	

* :Toplam değerlendirilen çocuk sayısı 8727 olmasına karşın ağırlıklandırma nedeni ile sayılarda çok küçük farklılıklar (ondalık yuvarlamaları nedeni ile) oluşmaktadır.

Neonatal ölüm hızı kırsal bölgelerde binde 8.17 ile kentsel bölgelerde gözlenen binde 6.69'luk hızdan yüksektir. Türkiye geneli için neonatal ölüm hızı binde 7.09 olarak bulunmuştur. Postneonatal ölüm hızlarında ise bu oranlar sırasıyla (binde) 4.86, 4.34 ve 4.48'dir.

Örnekleme hatalarına ilişkin değerleri içeren bilgiler EK C'de sunulmuştur.

Tablo 2.11, TNSA-1998, TNSA-2003, TNSA-2008 ve BEÇMOR-2010 ölüm hızlarının karşılaştırmasını göstermektedir. Tablo 2.11'deki veriler, Türkiye'de bebek ölüm hızında çok hızlı bir azalma olduğunu göstermektedir. Bebek ölüm hızı, 2003-2008 ile 2006-2010 yılları arasında çarpıcı şekilde azalmıştır.

Tablo 2.11. Bebek ve çocuk ölümlülüğü sayısı ve hızlarının önceki araştırmalarla karşılaştırması: Neonatal, Post neonatal, bebek, çocuk ve beş yaş altı ölüm sayısı ve hızları

Araştırma Öncesi Yıllar	Referans Tarihi	Neonatal Ölüm Hızı	Post - Neonatal Ölüm Hızı	Bebek Ölüm Hızı	Çocuk Ölüm Hızı	5Yaş Altı Ölüm Hızı
BECMOR-2010						
0-5	2006-2010	7.09	4.48	11.58	2.40	13.97
TNSA-2008						
0-4	2003-2008	13	4	17	6	24
5-9	1998-2003	17	16	33	9	41
10-14	1993-1998	21	23	50	10	59

BÖLÜM 3

SONUÇ

Türkiye’de hanelerin % 89.7’sinde hane halkı reisi erkektir. Kadınların reis olduğu hanelerin oranı kentsel yerleşimde % 10.7, kırsal yerleşimde % 10.9 olarak bulunmuştur. Ortalama olarak bir hanede 3.79 kişi yaşamaktadır. Kentsel bölgelerde hane büyüklüğü 3.73 kişi iken, kırsal bölgelerde 3.96 kişiye çıkmaktadır.

Erkeklerin % 55’i ilköğretim birinci kademe ya da daha düşük düzeyde eğitime sahiptir. Lise ve üzerinde eğitim düzeyine sahip olanların oranı ise % 27.8’dir. Kadınlarda ise bu oranlar sırasıyla % 75.9 ve % 20.3 olarak belirlenmiştir. Türkiye genelinde okuma yazma bilmeyen veya hiçbir okulu bitirmeyenlerin oranı % 25.9 iken lise ve üzerinde eğitim almışların oranı % 24.0 olarak hesaplanmıştır.

Evli kadınların %0.7’si 15-19 yaş aralığında iken, 30-34 yaş aralığındaki kadınlar %13.4 ile evli kadınlar içerisinde en kalabalık grubu oluşturmaktadır. Evli kadınların % 70.7’si kentsel yerleşim yerlerinde yaşamaktadır. En az ilköğretim düzeyinde eğitim alan evli kadınların oranı % 80.2’dir.

En yüksek doğurganlık beklendiği gibi 25-29 yaş grubundadır (binde 106.2). Yine beklendiği gibi en düşük doğum hızı binde 2.3 ile 45-49 yaş grubundadır. Toplam doğurganlık hızı 1.61 olarak hesaplanmıştır. 2010 yılı için kaba doğum hızı binde 13.9’dur. Genel doğurganlık hızı ise kentsel bölgede binde 49.4 ve kırsal bölgede binde 47.7’dir.

İsteyerek düşük oranı yaş grubuna göre değişmektedir. 30 yaşına kadar isteyerek düşük oranında artış gözlenirken, 30 yaşından sonra bu oranlarda hızlı bir azalış gözlenmektedir. Evli kadınlar arasında en yüksek isteyerek düşük oranı 25-29 yaş aralığında görülürken (% 2.8, bu yaş grubunu % 2.3 ile 20-24, % 2.2 ile 30-34 yaş grupları takip etmektedir. İsteyerek düşük oranının en az olduğu yaş grupları ise sırasıyla % 1.0 ile 45-49 ve % 1.3 ile 40-44 yaş gruplarıdır.

İsteyerek düşüklerde kentsel yerleşimdeki oranlar kırsaldan daha yüksektir (sırasıyla % 2.0 ve % 1.5). Benzer şekilde kentsel yerleşimlerde kendiliğinden düşük oranı % 3.2 ile, kırsal yerleşimlerden (% 3.0) daha yüksektir.

Yüksek eğitim düzeyine sahip (lise ve üzeri) kadınlarda isteyerek ve kendiliğinden düşük oranları Türkiye ortalamasının üzerindedir. Eğitimi olmayan kadınlarda ise kendiliğinden düşük oranı Türkiye ortalamasının üzerindeyken, isteyerek düşük oranı Türkiye ortalamasının altındadır.

Gebeliğin en çok olduğu 25-34 yaş aralığında toplam 42 ölü doğum gözlenmiştir. Adölesan annelerde ölü doğum vakasına rastlanmamıştır. İleri yaş gebeliğinde (40 yaş ve üzeri) 21 ölü doğum bildirilmiştir.

Neonatal ölüm hızı kırsal bölgelerde binde 8.17 ile kentsel bölgelerde gözlenen binde 6.69'luk hızdan yüksektir. Türkiye geneli için neonatal ölüm hızı binde 7.09 olarak bulunmuştur. Postneonatal ölüm hızlarında ise bu oranlar sırasıyla (binde) 4.86, 4.34 ve 4.48'dir.

Araştırmanın kapsamına giren 2006-2010 döneminde, araştırma örneklemini içinde kalan bölgelerde toplam 8.727 canlı doğum vardır. Bu 8.727 kişinin 62'si ilk 28 günde hayatını kaybetmiştir. Birinci yaşına basmadan ölenlerin toplam sayısı 101'dir. Beş yaşından önce ölenlerin toplam sayısı ise kırsal alanda 38, kentsel alanda 84 ve toplamda 122'dir.

Bebek ölüm hızı Türkiye geneli için binde 11.58 iken bu oran kentsel yerleşim yerlerinde binde 11.4 ve kırsal yerleşim yerlerinde binde 13.03'tür.

Çocuk (1-4 yaş grubu) ölüm hızları Türkiye geneli için binde 2.40 iken bu oran kentsel yerleşim yerlerinde binde 2.14 ve kırsal yerleşim yerlerinde binde 3.08'dir.

Beş yaş altı ölüm hızları Türkiye geneli için binde 13.97'dir. Bu oran kentsel yerleşim yerlerinde binde 13.18 ile kırsal yerleşim yerlerindeki binde 16.11'den daha düşüktür.

Proje Yürütücüsü Prof. Dr. Haydar SUR	Yönlendirme Komitesi Prof. Dr. Haydar SUR
Teknik Koordinatör Prof. Dr. Işıl MARAL Doç. Dr. Mustafa TAŞDEMİR	Prof. Dr. Işıl MARAL Doç. Dr. Mustafa TAŞDEMİR Yrd. Doç. Dr. Haluk ÖZSARI
Saha Sorumlusu Yrd. Doç. Dr. Haluk ÖZSARI Dr. Nuran AYDIN	Doç. Dr. Yavuz SANİSOĞLU Dr. Mesut AKYOL Dr. Nuran AYDIN
Örnekleme ve Listeleme Koordinatörü Prof. Dr. Haydar SUR Doç. Dr. Yavuz SANİSOĞLU Dr. Mesut AKYOL	
Veri Girişi Koordinatörü Prof. Dr. Işıl MARAL	
Veri Analizi Koordinatörü Doç. Dr. Yavuz SANİSOĞLU Dr. Mesut AKYOL	
Saha Koordinatörleri EK-A da listelenmiştir.	
Soru Formu Tasarımı Prof. Dr. Işıl MARAL	

SAHA KOORDİNATÖRLERİ

KOORDİNATÖR	KURUM
NURAN MUMCUBOĞA	19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ SAMSUN SYO
TUĞBA AYDIN	19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYOLOJİ
YÜCEL DOMBAYCI	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ SYO
BELGİN YILDIRIM	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ AYDIN SYO
GÜLBAHAR BEŞTEPE	AFYON KOCATEPE ÜNİV. AFYON SYO
KADRIYE ENAVŞAR	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ANT SYO
YURDAGÜL ÇÖLGEÇEN	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ SYO
AFİTAP ÖZDELİKARA	AMASYA ÜNİVERSİTESİ SYO
NURCAN ERBİL	ARDAHAN ÜNİV. SAĞLIK HİZMETLERİ SYO
MEHMET HAZİN BİLGE	ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ SYO

SİNAN SARAL	ARTVİN ÜNİVERSİTESİ SYO
FEHİM GÖZE	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ BANDIRMA SYO
ELÇİN TAVŞANOĞLU	BARTIN DEVLET HASTANESİ-BAŞHEMŞİRESİ
ROJDA ACAR	BATMAN ÜNİVERSİTESİ
NAKİ ATEŞ	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ SYO
SALİHA ALTIPARMAK	CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SYO
SEMRA KOCATAŞ	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ SBF
GÜLBU TANRIVERDİ	ÇANAKKALE 18 MART ÜNİVERSİTESİ SYO
SATI DİL	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ SYO
GÜLİZAR KARANFİL	DİCLE ÜNİVERSİTESİ
HATİCE YILDIRIM SARI	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ SBF
GAMZE KUZU	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
RABİA SAĞLAM	ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ SYO
NAİLE BİLGİLİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ SBF
BARIŞ KAYA	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ SBF
MEVLÜDE KARADAĞ	GOP ÜNİVERSİTESİ TOKAT SYO
NEZİHE GÖKHAN	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ SYO
SELEN ÖZAKAR	HİTİT ÜNİVERSİTESİ SYO
YURDAGÜL YAĞMUR	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ SYO
CANTÜRK ÇAPIK	KARS SAĞLIK YÜKSEKOKULU
NİLGÜN ULUTAŞDEMİR	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ FAZIL BOYNER SYO
YURDAGÜL ERDEM	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ SBF HEMŞİRELİK
ALİ KARAKOÇ	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ SYO
NURAN AYDIN	KOÇ ÜNİVERSİTESİ HYO
SERKAN DÜNDAR	MUĞLA ÜNİVERSİTESİ SYO HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ
YAŞAR GÖZ	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ SYO
DENİZ SAYGILI	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ SYO
AYŞEGÜL ÖZCAN	NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ SEMRA VEFA KÜÇÜK SYO
HACER GÖKUĞUR	ORDU ÜNİVERSİTESİ SYO
HATİCE İNCİ	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ DENİZLİ SYO
AYFER ÇELİK BAYINDIR	RİZE ÜNİVERSİTESİ SYO
EMEL EGE	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ SBF
MEHMET ŞEFİK ÜNEY	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ ŞIRNAK MESLEK YÜKSEKOKULU
İLKNUR DİNDAR	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SBF
YILDA ARZU ABA	UŞAK SYO

SAHA, VERİ GİRİŞ VE LİSTELEME PERSONELİ

ADSOYAD	ADSOYAD	ADSOYAD	ADSOYAD	ADSOYAD
ABDULLAH YILDIZ	ÇAĞLA YILDIZ	GÜLSEREN KARAKIŞ	MELAHAT BALCI	SÜREYYA UYSAL
AHMET GENÇ	DAMLA FERAH	GÜLSÜM PEKMEZCI	MELİSA GÜR	ŞEBNEM BAYRAM
ALİ OSMAN BULAT	DENİZ DEMİRCAN	GÜLŞAH YILMAZ	MERTCAN KARADİREK	ŞERMIN ALTINTOP
ALPER YILDIRIM	DENİZ İSMETOVA	GÜLŞEN İLDEGEZ	MERTER BORA ERDOĞDU	ŞULE BİLGİN
ANIL YARANIR	DERYA BULUT BOZKURT	GÜLŞEN TÜRK	MERVE İÇEL	ŞÜKRAN BİLİCİ
ANNA ZURAVLİOVA	DİDEM AKYÜZ	GÜLÜFER TARHAN	MERVE KAŞIKÇI	ŞÜKRİYE ENGİN
ASLI SEZGEN	DİLAN ŞENTÜRK	GÜRKAN ASLAN	MERVE ŞİMŞEK	TALEH ASLAN
ASLIHAN BAL	DİLEK KAVRAYICI	GÜZİN YETİM	MERVE YAMAN	TEVHİDE AKTAŞ
AŞKIN BALIKTUTAN	DOĞAN UTKU ULU	HACER YAYLACI	NAİME DUMANLI	TOLGA AKALIN
AYLA İSKENDEROĞLU	DOĞAN ZAYİN	HAKAN ATAŞ	NAZLI GÜNGÖREN	TOLGA YILMAZ
AYLİN AKÇA	DUYGU EFE	HAMİT TAŞTEKİN	NEBAHAT GÜLERTAŞ	TUBA DURSUN
AYLİN TOPÇU	DUYGU YILMAZ	HANİFE UÇAR	NECLA AŞKAN	TUĞÇENUR AKBAŞ
AYNUR ORAK	EBRU GENÇ	HASAN DEMİRBAŞ	NEŞE TÜREDİ	TÜRKAN YILMAZ
AYSEL MİRZALİYEVA	EBRU İNCE	HASAN FAHRİ YÜKSEL	NEVİN YUMUK	UĞUR KARA
AYSEL MİRZALİYEVA1	ECE UZUN	HATİCE KIVILCIM	NILAY ATALAY	ÜLKÜ BAHAR
AYSUN ALTAY	EDA NUR AYDEMİR	HATİCE MASAT	NİMET NEVBAHAR ENGİN	ÜMİT YILDIRIM

AYSUN ÇALIŞIR	EGEMEN ŞENYURT	HAYAT ÖZCAN	OĞUZHAN TOPAÇ	VEZİR EKİNCİ
AYŞE BOZKURT	ELİF GÜLMEZ	HAYRİYE GÜR	ÖMER MURAT TAŞKIN	VOLKAN LAYIK
AYŞE TUNÇAY	ELİF GÜMÜŞBAŞ	HİLAL KAYA	ÖZGE AYDOĞAN VARDUR	YAĞIZ AYAN
AYŞEGÜL GÜRLER	EMİNE ALAN	HURİYE AYDIN MERAL	ÖZGE ÇELİK	YAĞMUR EYÜP
AYŞEGÜL KAYNAK	EMİNE DEMİRER	HÜLYA ARIĞAN	ÖZGE DİNÇER	YAĞMUR MANİOĞLU
AYŞENUR BALABAN	EMİNE ŞİT	HÜLYA ÖZEREN	ÖZGE GONCA	YASEMİN AKILLI
AYTAÇ SÜMBÜL	ENVER SAYAR	HÜSEYİN EFE	ÖZGEN SÜNNETÇİ	YASEMİN ATASOY
BAHAR BAKMAZ	ERCAN BALCI	HÜSEYİN ERCAN	ÖZLEM ÖZDEMİR	YASEMİN KARACA
BAHTİYE GÜNEŞ	ERCAN TEPE	HÜSEYİN ERCAN 1	ÖZLEM ÖZGÜR	YASEMİN KILIÇ
BARAN KURTCEBE	ERCE ÖNDE	HÜSEYİN ÖZTÜRK	ÖZLEM ÖZMİZİN	YASEMİN KOPMAZ
BAYRAM CERAN	ERSİN AŞI	İŞİL YILMAZ	ÖZLEM TURHAN	YASEMİN YAŞAR
BEKİR KILIÇARSLAN	ESRA EREN	İBRAHİM AKSU	ÖZNUR BÜYÜKŞAHİN	YASİN KILIÇ
BESTE YAMALIOĞLU	ESRA KARA	İLAHİ KARATAŞ	ÖZNUR KARAKAŞ	YELİZ TANBERK
BETÜL ÇOLAK	FATİH ADANIR	İLKER ÇANKAYA	ÖZNUUR SERİN	YİĞİT ALTINOK
BETÜL GARİP	FATMA DOĞAN	İSMAIL NERGİS	PINAR EKİNCİ	ZAFER DURMUŞ
BİLAL YILMAZ	FATMA ÖZDEMİR	İSMET OLTU	PINAR YILMAZ	ZARİFE KAL
BURAK SARI	FİGEN GEBİZLİ	KADER PİŞKİN	RIZA YAZGAN	ZARİFE KEMİK
BURAK SEVİNDİK	FİGEN KARA	KADRIYE TAŞ	SALIM YILMAZ	ZELİHA AKBULUT
BURCU AKÇA	FİLİZ DURMUŞ	KASIM GÜN	SEÇİL EKMEKÇİOĞLU	ZEYNEL CAN

BURCU AKKOÇ	FUNDA YILDIRHAN	KEMAL GÖNÜLLÜ	SEFA ÇIKILI	ZEYNEP EKİCİ
BURCU ZİL	GİZEM GONCA	KEVSER ERDOĞAN	SERAP ULUDAĞ	ZEYNEP ERDEM
BURÇAK USTA	GİZEM KONDU	KEZBAN ÇINAR	SEZGİN DURSUN	ZEYNEP KAVŞUR
BURÇAK USTA1	GİZEMİNUR ARTAN	KÖKSAL ERDOĞMUŞ	SİDİKA KURUCA	ZEYNEP KURT
BÜŞRA KAVRAYICI	GÖKALP BALIKÇI	MEHMET MASATLI	SİBEL BOYRAZ	ZEYNEP TURAL
BÜŞRA TAPAN SOĞANDA	GÖZDE TÜRKMENOĞLU	MEHMET AĞIR	SİBEL ÇETİNKAYA	ZÜLFİYE GÖRGÜLÜ
BÜŞRA YILMAZ	GÜLAY AKIN	MEHMET ATASEVER	SİBEL KAYA	ZÜMRETE KARAKAŞ
CANSU ERCAN	GÜLÇİN CAN PAYCI	MEHMET KIZILCIK	SINAN YILMAZ	
CANSU YURTSEVER	GÜLSEN GENÇ	MEHMET ÖNAL	SÜLEYMAN CİĞEROĞULLARI	

Sağlık Bakanlığı – İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Bebek-Çocuk Ölümlüğü
Araştırması

HANE HALKI SORU FORMU

Tarih:...../...../2011

Küme No:	Hane No:	Bölge No:	Yerleşim Yeri:..... 1.Kent 2.Kır	İl:
İlçe:	Köy:	Mahalle:	Sokak:	No:

Hedeflenen hane

Görüşmeci Adı Soyadı, imzası:

Sonuç*:

- 01: Soru kâğıdı dolduruldu
- 02: Ziyaret sırasında evde hane halkı yok
- 03: Konutta adreste yaşayan yok
- 04: Konut bulunamadı
- 05: Konu yıkılmış
- 06: Görüşme reddedildi
- 07: Görüşme yarıda kaldı

Ekip başı adı soyadı, imzası:

ONAY SAYFASI:

İyi günler, benim adım İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden geliyorum. Sağlık Bakanlığı ile işbirliği içinde bebek ve çocuk ölümlülüğü ile ilgili bir araştırma yapıyoruz. Sizinle konuşmak ve size bazı sorular sormak istiyorum.

Siz bu çalışma için Sağlık Bakanlığı tarafından seçildiniz. Verilecek cevaplar Sağlık Bakanlığına aktarılacak ve Sağlık Bakanlığında saklı kalacaktır. Soruları gönüllü olarak ve dikkatle yanıtlamanız Türkiye'de bebek ve çocuk ölümlerinin azalmasına ve sağlıklarının geliştirilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Görüşmeyi kabul ediyor musunuz?

1.Evet 2.Hayır

Hayır ise nedenini açıklayınız.....

Görüşülen kişi:

Telefon:

1.Hanenizdeki bireyler için aşağıdaki soruları yanıtlayınız. :(Hane halkı, bir ya da daha fazla kişinin birlikte yaşadığı, ortak bir geliri paylaştığı ve aynı kazandan yemek yediği birimdir. Hane reisi eve giren paranın nasıl harcanacağına karar veren kişidir.)

	Hane halkı listesi Adı Soyadı	Hane reisine yakınlık derecesi	Hane halkı üyeliği		Yaş	Cinsiyet	Medeni Durum	Öğrenim Durumu ##	
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9
	A.Lütfen hane reisinden başlayarak bu evde yaşayanların adlarını söyley misiniz? B.Genellikle bu evde yaşayan ancak şu sıralar geçici olarak başka yerde olan var mı? C.Ek olarak, genellikle burada oturmayan ama dün gece bu evde kalan var mı? D.Listeye yazmadığımız küçük çocuk emzikli bebek gibi kişiler var mı? E.Sizin ailenizden olmayan, ancak burada yaşayan hizmetçi, kiracı, arkadaş gibi kişiler var mı?hane reisinin nesi olur? kod listesi** kullanın genellikle bu evde mi yaşıyor? 1.Evet 2.Hayır dün gece bu evde mi kaldı? 1.Evet 2.Hayır kaç yaşını bitirdi? yaş kod listesi*** kullanın erkek mi, kadın mı? 1.Erkek 2.Kadın# medeni durumu nedir? 0.Hiç evlenmemiş 1.Evlenmiş# (resmi-dini nikah veya birliyle birlikte) Öğrenim durumu nedir? okul kod listesi**** kullanın Toplam kaç yıl okula gitti
1		01							
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									

Kadın ise ve evlenmiş ise; evlenmiş kadın soru formu doldurunuz.(Hanedeki her bir evli kadın için ayrı ayrı olacak şekilde doldurulacaktır)

9. ve 10. Soruları 6 yaş ve üzeri kişiler için doldurunuz.

Ek soru kağıdı kullandıysanız bu kısmı işaretleyiniz

KOD LİSTELERİ

Hane halkı reisine yakınlık kod listesi		* Yaş Kod Listesi	**** Okul Kod Listesi
01 Hane reisi	15 Büyükkannesi/büyükbabası	31 Aralık 2010'a kadar 1 yaşını kutlamamış ise "0" kodlanacak.	0. Okuma yazma bilmiyor
02 Eşi	16 Eşinin büyükkannesi/büyükbabası	Rumi takvime göre ifade edilen doğum yılları miladi takvime çevrilecek.	1. Okuma yazma biliyor, ilkokul mezunu değil
03 Oğlu/kızı	17 Eşinin kardeşi		2. İlkokul mezunu
04 Gelini/damadı	18 Eşinin kardeşinin eşi		3. İlkokul mezunu, halen öğrenci
05 Torunu	19 Eşinin kardeşinin çocuğu		4. Ortaokul mezunu
06 Annesi/babası	20 Eşinin halası/amcası		5. İlköğretim mezunu(8 yıllık),halen öğrenci
07 Kayınpederi/kayınvalidesi	21 Eşinin teyzesi/dayısı		6. Lise mezunu
08 Kardeşi	22 İkinci eşi		7. Lise mezunu,halen öğrenci
09 Kardeşinin eşi	23 Kuması		8. Yüksekokul mezunu(2 yıllık)
10 Kardeşinin çocuğu	24 Üvey anne/baba		9. Üniversite mezunu
11 Halası/amcası	25 Evlatlık		10. Üniversite mezunu,halen öğrenci
12 Teyzesi/dayısı	26 Diğerk akrabası		11. Yüksek Lisans mezunu
13 Üvey çocuğu			12. Yüksek Lisans mezunu,halen öğrenci
14 Kuzeni			13. Doktora mezunu

1.10.Hane halkında son beş yılda ölüm veya doğum dışındaki bir nedenle (evlenme-boşanma vb gibi) değişim olmuş mu belirtiniz.....

1.11. 1 Ocak 2006- 31 Aralık 2010 tarihleri arasında ailenizde ölen var ise adlarını söyley misiniz? (1 Ocak 2006- 31 Aralık 2010 tarihleri arasında hane halkından ölen kişi/kişilere ilişkin aşağıdaki soruları yanıtlayınız. Bu tarihler arasında hane halkından ölen kişi/kişiler yoksa Hane Halkı Anketini sonlandırınız)

Adı Soyadı Hane reisinin nesi olur? Kod listesini kullanın**	Ölüm tarihini belirtiniz. (gün/ay/yıl) Öldüğünde kaç yaşındaydı? 00:hatırlamıyor	Cinsiyeti kadın ise, öldüğü anda 00: erkek	Ölüm nerede gerçekleşti?	Ölümden önce hekim tarafından konulmuş bir hastalık tanısı var mıydı?	Tanısı var ise açıklayınız
	1.11.1.	1.11.2.	1.11.3	1.11.4	1.11.5	1.11.6
		Gün/ay/yıl/...../..... Yaşında idi	00 1.gebeydi 2.doğum yapıyordu 3. lohusaydı (doğumdan sonraki 42 gün) 4.Diğer.....	1.Evde 2.Özel Hastanede 3.Devlet Hastanesinde 4.Üniversite hastanesinde 5.Diğer (belirtiniz).....	1.Evet 2.Hayır	
		Gün/ay/yıl/...../..... Yaşında idi	00 1.gebeydi 2.doğum yapıyordu 3. lohusaydı (doğumdan sonraki 42 gün) 4.Diğer.....	1.Evde 2.Özel Hastanede 3.Devlet Hastanesinde 4.Üniversite hastanesinde 5.Diğer (belirtiniz).....	1.Evet 2.Hayır	
		Gün/ay/yıl/...../..... Yaşında idi	00 1.gebeydi 2.doğum yapıyordu 3. lohusaydı (doğumdan sonraki 42 gün) 4.Diğer.....	1.Evde 2.Özel Hastanede 3.Devlet Hastanesinde 4.Üniversite hastanesinde 5.Diğer (belirtiniz).....	1.Evet 2.Hayır	
		Gün/ay/yıl/...../..... Yaşında idi	00 1.gebeydi 2.doğum yapıyordu 3. lohusaydı (doğumdan sonraki 42 gün) 4.Diğer.....	1.Evde 2.Özel Hastanede 3.Devlet Hastanesinde 4.Üniversite hastanesinde 5.Diğer (belirtiniz).....	1.Evet 2.Hayır	
		Gün/ay/yıl/...../..... Yaşında idi	00 1.gebeydi 2.doğum yapıyordu 3. lohusaydı (doğumdan sonraki 42 gün) 4.Diğer.....	1.Evde 2.Özel Hastanede 3.Devlet Hastanesinde 4.Üniversite hastanesinde 5.Diğer (belirtiniz).....	1.Evet 2.Hayır	
		Gün/ay/yıl/...../..... Yaşında idi	00 1.gebeydi 2.doğum yapıyordu 3. lohusaydı (doğumdan sonraki 42 gün) 4.Diğer.....	1.Evde 2.Özel Hastanede 3.Devlet Hastanesinde 4.Üniversite hastanesinde 5.Diğer (belirtiniz).....	1.Evet 2.Hayır	
		Gün/ay/yıl/...../..... Yaşında idi	00 1.gebeydi 2.doğum yapıyordu 3. lohusaydı (doğumdan sonraki 42 gün) 4.Diğer.....	1.Evde 2.Özel Hastanede 3.Devlet Hastanesinde 4.Üniversite hastanesinde 5.Diğer (belirtiniz).....	1.Evet 2.Hayır	

EVLENMİŞ KADIN ANKET FORMU

Hedeflenen hane

Tarih:...../...../2011

Küme No:	Hane No:	Bölge No:	Yerleşim Yeri:..... 1.Kent 2.Kır	İl:
İlçe:	Köy:	Mahalle:	Sokak:	No:

Görüşmeci Adı Soyadı, imzası:

ONAY SAYFASI:

İyi günler, benim adım İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakóltesi'nden geliyorum. Sağlık Bakanlığı ile işbirliği içinde bebek ve çocuk ölümlüüğü ile ilgili bir araştırma yapıyoruz. Sizinle konuşmak ve size bazı sorular sormak istiyorum.

Siz bu çalışma için Sağlık Bakanlığı tarafından seçildiniz. Verilecek cevaplar Sağlık Bakanlığına aktarılacak ve Sağlık Bakanlığında saklı kalacaktır. Soruları gönüllü olarak ve dikkatle yanıtmanız Türkiye'de bebek ve çocuk ölümlerinin azalmasına ve sağlıklarının geliştirilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Görüşmeyi kabul ediyor musunuz?

1.Evet 2.Hayır

Hayır ise nedenini açıklayınız.....

Görüşülen kişi:

Telefon:

Ekip başı adı soyadı, imzası:

EVLENMİŞ KADIN SORU FORMU

I.BÖLÜM: DOĞURGANLIK İLE İLGİLİ SORULAR

Şimdi size bu güne kadarki gebelikleriniz hakkında sorular sormak istiyorum.

1.	Siz hiç canlı doğum yaptınız mı?	1.Evet 2.Hayır
2.	Sizin doğurduğunuz ve sizinle beraber oturan oğlunuz ya da kızınız var mı?	1.Evet 2.Hayır
3.	Sizinle beraber oturan kaç oğlunuz var? Sizinle beraber oturan kaç kızınız var?	Oğul..... Kız.....
4.	Sizin doğurduğunuz sizinle beraber oturmaman oğlunuz ya da kızınız var mı?	1.Evet 2.Hayır
5.	Sizinle beraber oturmaman kaç oğlunuz var? Sizinle beraber oturmaman kaç kızınız var?	Oğul... Kız.....
6.	Sizin doğurduğunuz ve doğumdan sonra ölen hiç erkek ya da kız çocuğunuz var mı? Hayır cevabı varsa irdeleyin(doğumdan sonra bir iki saat veya gün yaşamış olabilir)	1.Evet 2.Hayır
7.	Toplam olarak kaç erkek çocuk öldü? Toplam olarak kaç kız çocuk öldü?	Ölen Erkek Çocuk.... Ölen Kız çocuk....
8.	3, 5 ve 7'deki sayıları toplayın ve yazın= Canlı doğum sayısı
9.	Emin olmak için soruyorum siz..... canlı çocuk doğurmuşsunuz Hayır cevabı varsa irdeleyiniz(3,5 ve 7 nci soruları tekrarlayarak)	1.Evet 2.Hayır
10.	Siz hiç kendiliğinden (hiçbir müdahale olmadan) düşük yaptınız mı?	1.Evet 2.Hayır
11.	Toplam kaç kez kendiliğinden (hiçbir müdahale olmadan) düşük yaptınız?	Sayı.....
12.	Hiç küretaj oldunuz mu, isteyerek düşük yaptınız mı ya da çocuk aldırдыңız mı?	1.Evet 2.Hayır
13.	Toplam kaç kez küretaj oldunuz(isteyerek düşük, çocuk aldırma)?	Sayı.....
14.	Toplam düşük sayısı (kendiliğinden veya isteyerek)	Sayı.....
15.	Hiç ölü doğum yaptınız mı?	1.Evet 2.Hayır
16.	Toplam kaç kez ölü doğum yaptınız?	Sayı.....
17.	Toplam gebelik sayısını hesaplayın 8.Canlı doğum sayısı..... 14. toplam düşük sayısı..... 16.Toplam ölü doğum sayısı..... Toplam gebelik sayısı.....	Sayı.....
18.	1 Ocak 2006'dan 31 Aralık 2010'a kadarki zaman dilimindeki Canlı doğum sayısı*..... Toplam düşük sayısı..... Toplam ölü doğum sayısı..... Toplam gebelik sayısı.....	Sayı.....

Ölü doğum: gebeliğin 28.haftasından sonra

NOT: 18. SORUDAKİ BİLGİLERİ TAKVİM ÜZERİNDE İŞARETLEYİNİZ.

*1 OCAK 2006-31 ARALIK 2010 TARİHLERİ ARASINDAKİ CANLI DOĞUM SAYISI 1 ve ÜZERİNDE İSE ANKETİN 2. BÖLÜMÜ DOLDURULACAK.

EVLENMİŞ KADIN SORU FORMU

II. BÖLÜM: 1 Ocak 2006-31 Aralık 2010 Tarihinde Gerçekleşen Canlı Doğumlar ile İlgili Sorular : Şimdi size 1 Ocak 2006-31 Aralık 2010 tarihinde gerçekleşen canlı doğumlarımız ile ilgili sorularım olacak. Sonradan ölmüş olanlar da dahil, belirttiğim tarihler arasındaki tüm canlı doğumlarınızı ile ilgili bilgi almam çok önemli. Lütfen 1 Ocak 2006'dan beri olan ilk canlı doğumunuzdan başlayın. **(Canlı doğumların isimlerini yazın İKiz ve Üçüzler için ayrı satır kullanın. Ad verilmeden ölmüşse bebek yazın. Çoğul doğumlarda ölen var ise, yaşayayanların ölenlerden sonra yazılması gerekir.)**

1. İsim	2. Tek yada Çoğul Olma Durumu	3. Cinsiyeti	4. Hangi ay ve yılda doğdu? İradeyin hangi mevsimde doğdu? gün ay ve yıl olarak yazılması gereklidir.	5. Doğduğunda kaç haftalık gebeydi?hafta	6. Bu gebelik istenen bir gebelik miydi?	7. Doğumu nerede yaptınız? 1. Evde sağlık personeli olmadan 2. Evde, sağlık personeli ile 3. Özel hastanede 4. Devlet hastanesinde 5. Üniversite hastanesinde 6. Diğer.....	8. Doğum şekli ? 1. Normal 2. Sezaryen	9. Doğum ağırlığı neydi? (gram olarak) 00: bilmiyor	10. Doğumdan kaç saat sonra emzirdiniz? 00: bir saatten az 99: hiç emzirmedim. 12. sonuya geçtiniz	11. Toplam kaç ay emzirdiniz?	12. Bir önceki doğum ilenın doğumu arasında başka canlı doğum yaptınız mı?
1.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				
2.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır
3.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır
4.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır
5.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır
6.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır
7.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır
8.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır
9.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır
10.....	1. Tek 2. Çoğul	1. Erkek 2. Kız	Gün/ay/yıl/...../.....hafta	1. Evet 2. Hayır		1. Normal 2. Sezaryen				1. Evet 2. Hayır

NOT: 4. Ve 5. SORUDAKİ BİLGİLERİ TAKVİM ÜZERİNDE İŞARETLEYİNİZ

***Evet yanıtını almış iseniz, doğum tarihçesini irdelleyiniz.**

1. İsim	13. Doğduğundan a doğuştan gelen bir rahatsızlığı (anomalisi) var mıydı?	14. Halen hayatta mı?	15. Ölüme ise öldüğünde kaç yaşındaydı? Eğer 1 yaşında dediyse ırdeləyin Tam olarak kaç aylıktı? Bir aydan küçük ise gün, 2 yaşından küçük ise ay, bunların dışında ise yıl yazın.	16. Ölüm tarihini gün ay olarak belirtir misiniz?	17. Ölüm nerede gerçekleşti? (1. Evde 3. Özel hastanede 4. Devlet hastanesinde 5. Üniversite hastanesinde 6. Diğer.....)	18. Öldüğünde hekim tarafından tanısı koyulmuş hastalığı var mıydı?	19. Ölüm nedeni neydi? Yazı ile açıklanacak 00 Bilmiyor
1.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
2.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
3.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
4.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
5.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
6.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
7.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
8.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
9.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	
10.....	1. Evet 2. Hayır	1. Evet....Bu çocukla ilgili soruları sonlandırmız 2. Hayır...Hane halkı anketi ile kontrol edinizgünayyıl	Gün/ay/yıl/...../.....		1. Evet 2. Hayır	

TAKVİM

2010	12	Aralık	1		
	11	Kasım	2		
	10	Ekim	3		
	9	Eylül	4		
	8	Ağustos	5		
	7	Temmuz	6		
	6	Haziran	7		
	5	Mayıs	8		
	4	Nisan	9		
	3	Mart	10		
	2	Şubat	11		
	1	Ocak	12		
2009	12	Aralık	13		
	11	Kasım	14		
	10	Ekim	15		
	9	Eylül	16		
	8	Ağustos	17		
	7	Temmuz	18		
	6	Haziran	19		
	5	Mayıs	20		
	4	Nisan	21		
	3	Mart	22		
	2	Şubat	23		
	1	Ocak	24		
2008	12	Aralık	25		
	11	Kasım	26		
	10	Ekim	27		
	9	Eylül	28		
	8	Ağustos	29		
	7	Temmuz	30		
	6	Haziran	31		
	5	Mayıs	32		
	4	Nisan	33		
	3	Mart	34		
	2	Şubat	35		
	1	Ocak	36		
2007	12	Aralık	37		
	11	Kasım	38		
	10	Ekim	39		
	9	Eylül	40		
	8	Ağustos	41		
	7	Temmuz	42		
	6	Haziran	43		
	5	Mayıs	44		
	4	Nisan	45		
	3	Mart	46		
	2	Şubat	47		
	1	Ocak	48		
2006	12	Aralık	49		
	11	Kasım	50		
	10	Ekim	51		
	9	Eylül	52		
	8	Ağustos	53		
	7	Temmuz	54		
	6	Haziran	55		
	5	Mayıs	56		
	4	Nisan	57		
	3	Mart	58		
	2	Şubat	59		
	1	Ocak	60		
2005	12	Aralık	61		
	11	Kasım	62		
	10	Ekim	63		
	9	Eylül	64		
	8	Ağustos	65		
	7	Temmuz	66		
	6	Haziran	67		
	5	Mayıs	68		
	4	Nisan	69		
	3	Mart	70		
	2	Şubat	71		
	1	Ocak	72		

D : DOĞUM

G : GEBELİK

M : MÜDAHALE İLE DÜŞÜK

K : KENDİLİĞİNDEN DÜŞÜK

F : ÖLÜ DOĞUM

Ö : ÖLÜM

Bu bölümdeki tablolarda tüm ölüm hızları (bebek ölüm hızı, çocuk ölüm hızı, beş yaş altı ölüm hızı) binde olarak ifade edilmiştir. Ölüm hızlarına ilişkin bilgiler, Türkiye’deki her bin bebekten kaçının 1 yaşını doldurmadan, 5 yaşından önce ve 1-5 yaş aralığında öldüğünü gösterir. Hesaplamalarda ağırlıklandırma yapılmıştır.

Tablo C1. BEÇMOR 2010 Örneklem Hataları: Genel

Değişken	Estimate (R)	Standard Error (SE)	95% CI of R		Relative Error (SE/R)	Design Effect (DEFT)	Square Root Design Effect sqrt(DEFT)	Population Size	Unweighted Count (N)
			Lower	Upper					
Yaş (yıl)	30.985	0.055	30.846	31.123	0.002	1.029	1.015	129984	130081
Cinsiyet: Kadın oranı (%)	50.058	0.140	49.708	50.408	0.003	1.029	1.015	130053	130151
Medeni durum: Evli oranı (%)	54.718	0.140	54.370	55.067	0.003	1.030	1.015	130039	130137
Yerleşim: Kent oranı (%)	71.144	0.128	70.825	71.463	0.002	1.043	1.021	130053	130151
Eğitim: Eğitimi yok (%)	16.051	0.103	15.794	16.308	0.006	1.031	1.015	130004	130101
Eğitim: İlköğretim ikinci kademe ve üzeri (%)	44.587	0.140	44.239	44.935	0.003	1.029	1.014	130004	130101
Bebek ölüm hızı (son 5 yıl) (% ₀)	11.577	1.147	9.328	13.825	0.099	1.041	1.020	8727	8751
Çocuk ölüm hızı (son 5 yıl) (% ₀)	2.396	0.524	1.368	3.423	0.219	1.050	1.025	8727	8751
Beş yaş altı ölüm hızı (son 5 yıl) (% ₀)	13.972	1.259	11.505	16.440	0.090	1.042	1.021	8727	8751

Tablo C 2. BEÇMOR 2010 Örnekleme Hataları: Kentsel örneklem

Değişken	Estimate (R)	Standard Error (SE)	95% CI of R		Relative Error (SE/R)	Design Effect (DEFT)	Square Root Design Effect sqrt(DEFT)	Population Size	Unweighted Count (N)
			Lower	Upper					
Yaş (yıl)	30.420	0.063	30.262	30.578	0.002	1.019	1.009	92480	93859
Cinsiyet: Kadın oranı (%)	50.095	0.166	49.682	50.508	0.003	1.020	1.010	92523	93904
Medeni durum: Evli oranı (%)	54.360	0.165	53.948	54.771	0.003	1.021	1.010	92510	93890
Eğitim: Eğitimi yok (%)	14.733	0.118	14.441	15.026	0.008	1.020	1.010	92489	93868
Eğitim: İlköğretim ikinci kademe ve üzeri (%)	48.544	0.166	48.131	48.957	0.003	1.020	1.010	92489	93868
Bebek ölüm hızı (son 5 yıl) (‰)	11.038	1.305	8.480	13.596	0.118	1.021	1.011	6362	6469
Çocuk ölüm hızı (son 5 yıl) (‰)	2.142	0.574	1.016	3.268	0.268	1.033	1.016	6362	6469
Beş yaş altı ölüm hızı (son 5 yıl) (‰)	13.180	1.423	10.390	15.969	0.108	1.023	1.012	6362	6469

Tablo C 3. BEÇMOR 2010 Örnekleme Hataları: Kırsal örneklem

Değişken	Estimate (R)	Standard Error (SE)	95% CI of R		Relative Error (SE/R)	Design Effect (DEFT)	Square Root Design Effect sqrt(DEFT)	Population Size	Unweighted Count (N)
			Lower	Upper					
Yaş (yıl)	32.815	0.121	32.515	33.116	0.004	174.344	13.204	29289	34125
Cinsiyet: Kadın oranı (%)	50.040	0.281	49.339	50.741	0.006	171.165	13.083	29315	34150
Medeni durum: Evli oranı (%)	56.463	0.279	55.768	57.157	0.005	171.619	13.100	29315	34150
Eğitim: Eğitimi yok (%)	18.871	0.220	18.322	19.420	0.012	173.350	13.166	29299	34136
Eğitim: İlköğretim ikinci kademe ve üzeri (%)	34.830	0.268	34.163	35.498	0.008	172.971	13.152	29299	34136
Bebek ölüm hızı (son 5 yıl) (‰)	13.027	2.366	8.390	17.664	0.182	1.082	1.040	2364	2282
Çocuk ölüm hızı (son 5 yıl) (‰)	3.078	1.163	0.799	5.358	0.378	1.082	1.040	2364	2282
Beş yaş altı ölüm hızı (son 5 yıl) (‰)	16.105	2.629	10.951	21.259	0.163	1.082	1.040	2364	2282